

Jaarverslag Faunafonds

2007

Faunafonds

Inhoudsopgave

Voorwoord / 1

1. Het Faunafonds

- 1.1. Inleiding / 2
- 1.2. Kerntaken en missie / 2
- 1.3. Beleid ten aanzien van tegemoetkomingen / 3
- 1.4. Werkwijze van het Faunafonds / 3
  - 1.4.1. Aanvragen / 3
  - 1.4.2. Bezwaar en beroep / 5
  - 1.4.3. Financiering / 5

2. 2007 in vogelvlucht

- 2.1. Bestuur / 6
- 2.2. Belangrijke bestuursbesluiten in 2007 / 6
- 2.3. Wet- en regelgeving / 9
- 2.4. Bedrijfsvoering / 9
- 2.5. Financiën / 11

3. Uitvoering Kerntaken

- 3.1 Verzoekschriften faunaschade / 12
  - 3.1.1. Verleende tegemoetkomingen in de schade door beschermde soorten / 12
  - 3.1.2. Bezwaarschriften / 14
  - Beroepschriften / 14
  - 3.1.4. Klachten / 14
  - 3.1.5. Experimenten Ganzen op zware klei / 15
- 3.2. In het verslagjaar uitgebrachte adviezen / 16
  - 3.2.1 Adviezen aan de Minister van LNV / 16
  - 3.2.2 Adviezen aan de colleges van gedeputeerde staten / 17
- 3.3 Onderzoek en voorlichting / 17
- 3.5 Overige taken van het Faunafonds / 23

4 Bedrijfsvoering

- secretariaat / 24
- Projectorganisatie Ganzenopvang 2006/2007 / 24
- Informatisering en automatisering / 24
- Communicatie / 24

5. Sociaal Jaarverslag

- Personeel / 25
- Arbeidsomstandigheden / 25
- Bedrijfshulpverlening / 25
- Ondernemingsraad / 25
- Personeelsvereniging MELADO / 25

6. Jaarrekening en accountantsverklaring

- 6.1. Balans per 31 december 2007 / 26
- 6.2. Staat van baten en lasten over het jaar 2007 / 27
- 6.3 Grondslagen voor de financiële verslaggeving / 28
- 6.4. Toelichting op de balans per 31 december 2007 / 29
- 6.5. Niet uit de balans blijvende verplichtingen / 31
- 6.6. Toelichting op de staat van baten en lasten over het jaar 2007 / 31
- 6.7. Accountantsverklaring / 36

Voorwoord

Nee, ons eerste lustrum hebben we niet gevierd. Sterker nog: we hebben er niet eens bij stilgestaan, niet eens aan gedacht!

Zou er dan wel wat te vieren zijn geweest? In ieder geval is er in al die jaren door de medewerkers/sters en het bestuur hard gewerkt om onder sterk veranderende omstandigheden verantwoorde adviezen te geven aan de minister en de provincies; zijn er duizenden schade-meldingen behandeld, zijn er vele miljoenen uitbetaald, is er veel onderzoek geïnitieerd, is er veel overlegd met personen en instanties. Tot volle tevredenheid? Als je het Jaarverslag 2007 leest, lijkt het in ieder geval wel. Het aantal formele klachten is nul en ook bij de minister zijn geen klachten over het Faunafonds binnen gekomen, bezwaarschriften nemen licht in aantal toe, de beroepsschriften blijven ongeveer in aantal gelijk en in verreweg de meeste gevallen worden we door de hoogste rechter in het gelijk gesteld. En toch: in tevredenheid of zelfgenoegzaamheid achterover leunen, dat doen we bepaald niet. Omdat het altijd beter kan. Ook omdat we, in tegenstelling tot wat de officiële gegevens ons laten zien, toch regelmatig horen en ook lezen, dat het Faunafonds bureaucratisch is, erop uit om vooral geen schade te betalen. Zo'n geruchten en berichten raken ons. Niet dat we persé door heel het land aardig gevonden willen worden. Wel is het onze oprechte intentie om correct om te gaan met schademeldingen; we willen ons dienstbaar opstellen. We gaan met geld om van de belastingbetaler, die heeft er recht op, dat we zorgvuldig en binnen redelijke regels daar mee omgaan. Zijn de regels wel altijd redelijk? Ook dat is een punt, waarover we met de gebruikers in gesprek zijn. Bij het nieuwe Handboek Faunaschade houden we alle regels nog eens tegen het licht.

Bij mijn aantreden als voorzitter heb ik verkondigd, dat het Faunafonds streng en rechtvaardig te werk zou gaan. In de afgelopen jaren is mij duidelijk geworden, dat die combinatie makkelijk te verkondigen is, maar niet altijd makkelijk te hanteren. En mensen teleurstellen is geen hobby van het Faunafonds, al wil deze of gene schrijver van een ingezonden brief dat wel doen geloven.

De omstandigheden zijn sinds het in werking treden van het Faunafonds nogal gewijzigd. Zo is bijvoorbeeld de druk van schadeveroorzakende ganzen ongeveer verdubbeld, terwijl de maatschappelijke en politieke wens

om alternatieven voor afschot te hanteren steeds luider klinkt. Dat brengt beleidsmakers en dus ook het Faunafonds in een lastig dilemma, met het risico dat in toeneemende mate de rekening gelegd wordt bij de grondgebruiker. Dat is onaanvaardbaar.

De medewerkers van het Faunafonds worden niet zelden geconfronteerd met boze reacties omdat bijvoorbeeld een agrariër zich onrechtvaardig behandeld voelt, of in vertwijfeling raakt bij het moeten voldoen aan in zijn ogen onzinnige eisen. Ik heb veel waardering voor onze medewerkers, die vol begrip proberen te helpen, hoewel ze ook mensen moeten teleurstellen. De medewerkers van het secretariaat, de consultants en het bestuur hebben zich ook in 2007 vol overtuiging ingezet voor de belangen van de vele betrokken mensen in een soms lastige afweging met regelgeving en belangen van de fauna. Een oprecht woord van dank is op zijn plaats.

In 2007 kregen we de eerste signalen over een belangrijke ontwikkeling: de politieke wens om bevoegdheden en taken van de centrale overheid over te dragen naar bijvoorbeeld de provincies. Begrijpelijk. Wat het voor ons zal betekenen? In ieder geval een ongewisse toekomst. Ik hoop, dat er in wijsheid met de taken en vooral de mensen wordt omgegaan. Daar zullen wij ons sterk voor maken. En of het Faunafonds in zijn huidige vorm het tweede lustrum zal halen? Dan zit er zeker een klein feestje in.

Servaas Huys, voorzitter

1 Het Faunafonds

2

1.1. Inleiding

De rol van het Faunafonds bij het beheer van de Nederlandse fauna.

In Nederland is de bescherming van planten- en diersoorten geregeld in de Flora- en faunawet. Deze wet is op 1 april 2002 in werking getreden en bevat bepalingen die voorheen waren opgenomen in de Jachtwet, de Vogelwet, de Natuurbeschermingswet en de wet bedreigde uitheemse diersoorten.

Hoewel de wet in de eerste plaats een beschermingswet is, zijn in de wet ook bepalingen over de jacht (benutting van diersoorten) opgenomen. Een ander belangrijk hoofdstuk in de wet is het beheer en de bestrijding van schade door bij deze wet beschermde dieren. Bij dit onderwerp spelen drie organisaties een grote rol. In de eerste plaats de colleges van gedeputeerde staten. Grondgebruikers kunnen als beschermde dieren belangrijke schade (dreigen) toe te brengen aan landbouwgewassen en er geen andere bevredigende oplossing voor handen is een ontheffing aanvragen om ter ondersteuning van de verjaging enkele van de dieren, die de schade veroorzaken, te doden.

Het Faunafonds is het wettelijk adviesorgaan voor de colleges van gedeputeerde staten van de provincies. In de Flora- en faunawet is in artikel 68 bepaald dat alvorens gedeputeerde staten een ontheffing kunnen verlenen, het Faunafonds moet worden gehoord omtrent de aanvraag en de eventuele ontheffingverlening. De wetgever heeft deze wettelijke adviestaak aan het Faunafonds opgedragen om zoveel mogelijk landelijk een éézelfde ontheffingenbeleid te voeren. In 2007 heeft het Faunafonds in totaal 102 adviezen aan gedeputeerde staten uitgebracht. In hoofdstuk 3.3 is een tabel opgenomen waarin per provincie dit aantal is uitgesplitst. Daarnaast dienen gedeputeerde staten ontwerp Faunabeheerplannen, alvorens zij deze goed keuren voor een wettelijk advies aan het Faunafonds voor te leggen. In het verslagjaar zijn geen (gewijzigde) integrale faunabeheerplannen aan het bestuur voor advies voorgelegd. Wel zijn enkele hoofdstukken door het bestuur becommentarieerd (ganzen en smienten in Groningen, overzomerende ganzen in Zuid-Holland en konijnen in Noord-Brabant).

Voorts spelen in dit verband de Faunabeheereenheden in de provincies een belangrijke rol. De Faunabeheereenheid is het provinciale orgaan dat verantwoordelijk is voor een planmatig beheer van diersoorten. Faunabeheereenheden doen regelmatig een beroep op de kennis en de deskundigheid van het Faunafonds bij het opstellen van provinciale/regionale faunabeheerplannen.

Als derde orgaan moet het Faunafonds zelf worden genoemd als orgaan dat zelfstandig belangrijke invulling geeft in het Nederlandse faunabeleid. Het Faunafonds zelf is een per 1 april 2002 ingesteld zelfstandig bestuursorgaan dat op verzoek een tegemoetkoming in de schade die dieren behorende tot beschermde inheemse soorten aan bedrijfsmatig geteelde landbouwgewassen of bedrijfsmatig gehouden landbouwhuisdieren kan verlenen. De leden van het bestuur van het Faunafonds zijn afkomstig uit kringen van de landbouw, de jacht en natuurbescherming en zijn deskundigen aanzien van het beheer van soorten en het bestrijden van schade. In het bestuur hebben voorts zitten een persoon uit kringen van de wetenschap met deskundigheid ten aanzien van ecologie en een persoon afkomstig uit kringen van de dierenbescherming met deskundigheid ten aanzien van dierenwelzijn. Het bestuur staat onder leiding van een onafhankelijk voorzitter. Het Faunafonds stelt jaarlijks een begroting op en publiceert een jaarrekening en jaarverslag.

Naast het verlenen van tegemoetkomingen in de schade heeft het Faunafonds een belangrijke adviserende taak voor de Minister van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit, verricht het Faunafonds onderzoek en geeft voorlichting over maatregelen ter voorkoming en beperking van schade door dieren behorende tot beschermde soorten.

De kans bestaat dat op niet al te lange termijn deze structuur ingrijpend gaat wijzigen. In juli 2007 heeft de Secretaris-Generaal van het Ministerie van LNV de voorzitter in kennis gesteld van het feit dat onderzocht wordt of (de taken van) het Faunafonds kunnen worden gedecentraliseerd naar het provinciale niveau. De voorzitter heeft daarop het bestuur en de medewerkers van het secretariaat geïnformeerd.

1.2. Kerntaken en missie van het Faunafonds:

De kerntaken van het Faunafonds zijn:

- het bevorderen van maatregelen ter voorkoming en bestrijding van schade door dieren behorende tot beschermde inheemse soorten;
- het in daarvoor in aanmerking komende gevallen op verzoek verlenen van een tegemoetkoming in de schade die dieren behorende tot beschermde inheemse soorten hebben veroorzaakt aan bedrijfsmatig geteelde landbouwgewassen of bedrijfsmatig gehouden landbouwhuisdieren;
- het doen van onderzoek en geven van voorlichting omtrent maatregelen ter voorkoming en beperking van schade door dieren;
- het op verzoek geven van adviezen aan de Minister van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit en aan de colleges van gedeputeerde staten over aan hen bij wet opgedragen taken.

Uitgangspunt bij deze taken is deze op een rechtmatige en doelmatige wijze worden uitgevoerd en dat de kwaliteit van de beslissingen en de adviezen (inhoudelijk als ook juridisch-procedureel) hoog is.

Kernbegrippen die als leidraad dienen bij de invulling van de taken van het Faunafonds als organisatie en de vormgeving van de werkprocessen zijn: deskundigheid, betrouwbaarheid, transparantie, klantgerichtheid, maar wel met behoud van onafhankelijkheid, bedrijfsmatigheid, pro-actief handelen en maatschappelijke aanvaardbaarheid.

1.3. Het beleid ten aanzien van het verlenen van tegemoetkomingen

In de wet is bepaald dat een tegemoetkoming in de schade door dieren behorende tot een beschermde inheemse soort slechts wordt verleend aan een belanghebbende, indien die schade redelijkerwijs niet of niet geheel te zijnen laste behoort te blijven. De tegemoetkoming wordt naar billijkheid bepaald. In 2002 heeft de toenmalige Staatssecretaris van het Ministerie van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit het bestuur van het Faunafonds verzocht in overeenstemming met haar als mede met de colleges van gedeputeerde staten van

de provincies beleidsregels op te stellen, (de Regeling vaststelling schadevergoeding Faunafonds), met inachtneming waarvan het Faunafonds op verzoeken voor een tegemoetkoming in de schade door beschermde inheemse soorten zal beslissen. De regeling alsmede de wijzigingen daarop worden gepubliceerd in de Staatscourant.

In deze regeling is tot op detailniveau vastgelegd op welke wijze een verzoekschrift faunaschade bij het bestuur moet worden ingediend, aan welke voorwaarden moet zijn voldaan om voor een tegemoetkoming in de schade in aanmerking te komen en in welke gevallen op voorhand reeds is bepaald dat geen tegemoetkoming in de schade zal worden verleend.

Inmiddels zijn onderdelen van de regeling ter toetsing aan de rechter voorgelegd. De rechter heeft in de tot op heden aan hem voorgelegde gevallen steeds geoordeeld dat de beleidsregels van het Faunafonds de rechterlijke toets kunnen doorstaan. In februari 2008 heeft het bestuur de beleidsregels gewijzigd waarbij de wijziging met terugwerkende kracht tot 1 december 2007 is ingetreden. De wijziging van de beleidsregels was ondermeer noodzakelijk omdat de Dienst Regelingen die voor het Faunafonds de intake van de verzoekschriften en de betaling van de tegemoetkomingen regelde van Dordrecht naar Den Haag is verhuisd. In overleg met de Dienst Regelingen en het ministerie van LNV is besloten dat het Faunafonds die werkzaamheden met ingang van 1 december 2007 zelf zal gaan verrichten. In het onderdeel werkwijze (hierna) en in het hoofdstuk over de bedrijfsvoering zal hierop nader worden ingegaan.

1.4. Werkwijze van het Faunafonds

1.4.1. Het aanvragen van een tegemoetkoming in de schade door dieren behorende tot beschermde inheemse soorten

Een verzoek voor een tegemoetkoming in de schade welke dieren behorende tot beschermde inheemse diersoorten aan bedrijfsmatig geteelde gewassen of bedrijfsmatig gehouden landbouwhuisdieren hebben veroorzaakt, moet **binnen zeven werkdagen nadat de grondgebruiker schade van enige omvang heeft gecon-**

stateerd¹, op een door het bestuur vastgesteld formulier worden ingediend. Dit formulier is verkrijgbaar bij het LNV-loket, maar kan ook worden gedownload van de website van het Faunafonds. Nadat de aanvrager het formulier heeft ingevuld werd het tot 1 december 2007 gezonden naar de Dienst Regelingen te Dordrecht. Bij deze dienst werd het verzoekschrift ingevoerd in het geautomatiseerde bestand van het Faunafonds. Vanaf 1 december 2007 verwerkt het secretariaat van het Faunafonds zelf de binnengekomen verzoekschriften. De aanvrager krijgt een bevestiging van de ontvangst van zijn aanvraag. Indien de aanvraag niet compleet is ontvangt de aanvrager daarvan eveneens bericht en wordt hem een termijn gesteld waarbinnen hij de aanvraag dient te completeren. Na het invoeren van het verzoekschrift vindt de eerste beoordeling plaats.

Bij de eerste beoordeling wordt vastgesteld of de aanvraag aan de voorwaarden, zoals opgenomen in de regeling, voldoet. Is dat niet het geval dan ontvangt de aanvrager direct een beslissing op zijn aanvraag en wordt zijn aanvraag met redenen omkleed afgewezen. Voldoet de aanvraag wel aan de voorwaarden van de regeling dan wordt aan het taxatiebureau, in wiens werkgebied de percelen waarop de schade is aangericht zijn gelegen, opdracht verleend de schade te taxeren. Afhankelijk van het moment waarop het verzoek voor de tegemoetkoming wordt ingediend, brengt de taxateur één of meerdere keren een bezoek aan het schadeperceel en beschouwt het beschadigde gewas. In beginsel zal de taxateur binnen acht dagen, nadat het verzoekschrift bij het Faunafonds is ontvangen, een eerste bezoek aan het beschadigde perceel brengen. Tijdens dat bezoek zal de taxateur onder meer onderzoeken of de door de grondgebruiker op het verzoekschrift vermelde diersoort(en) ook daadwerkelijk verantwoordelijk zijn voor de veroorzaakte schade.

Daarnaast zal hij op het schadeperceel één of meerdere referentieplekken (plekken waar het gewas niet is beschadigd) vaststellen. Vervolgens spreekt de taxateur met de grondgebruiker af dat deze de taxateur kort

¹ In 2006 heeft het bestuur besloten dat stingenter de hand moet worden gehouden aan de termijn voor het indienen van verzoekschriften. In 2005 is met een tweetal mailings aan grondgebruikers aangekondigd dat met ingang van 1 januari 2006 de termijn van indiening strenger zal worden nageleefd.

voor het oogsttijdstip zal inlichten omtrent de oogstdatum. Enkele dagen voor de geplande oogstdatum brengt de taxateur een laatste bezoek aan het schadeperceel en stelt hij de schadeomvang definitief vast. Van deze schadevaststelling ontvangt de aanvrager een bevestiging. De aanvrager heeft vervolgens acht werkdagen de gelegenheid om bij het Faunafonds te reclameren omtrent de omvang en de hoogte van de vastgestelde schade. Maakt de grondgebruiker van dat recht gebruik, dan worden zijn opmerkingen voor advies doorgezonden naar het betreffende taxatiebureau. Het advies van het taxatiebureau wordt vervolgens ter kennisneming aan de aanvrager van de tegemoetkoming gezonden. Daarna wordt zo spoedig mogelijk de beslissing op de aanvraag voorbereid en genomen. Het streven is erop gericht dat binnen zes weken, nadat het secretariaat het taxatierapport heeft ontvangen, de beslissing naar de aanvrager wordt verzonden en een te verlenen tegemoetkoming in de schade is bijgeschreven op de bankrekening van de aanvrager.

Een enigszins afwijkende werkwijze wordt gehanteerd bij verzoekschriften, waarin een tegemoetkoming wordt gevraagd in de schade door dassen, reeën, damherten, edelherten of wilde zwijnen en schade door vossen aan landbouwhuisdieren. In al deze gevallen krijgt de consulent van het Faunafonds, in wiens werkgebied de schade is gemeld, het verzoek een veldbezoek te brengen. In voorkomend geval heeft de consulent de bevoegdheid gelijktijdig de omvang van de schade vast te stellen, als deze lager is dan g1000. Wordt dit bedrag overschreden dan wordt alsnog een taxatieopdracht verleend aan het taxatiebureau in wiens werkgebied de schade wordt gemeld. Ook als de consulent de schade vaststelt, heeft de aanvrager de mogelijkheid daartegen een reclame in te stellen.

Verzoekschriften waarin de schade is vastgesteld op een bedrag lager dan g5000 worden door de secretaris in mandaat afgedaan. Verzoekschriften met een vastgesteld schadebedrag hoger dan g5000 worden maandelijks aan het bestuur van het Faunafonds ter beoordeling voorgelegd.

Leidt een verzoekschrift tot betaling van een tegemoetkoming dan werd tot 1 december 2007 de Dienst Regelingen verzocht de betaling te verrichten. Na die datum voert het secretariaat van het Faunafonds zelf de

betaling uit en ontvangt de aanvrager daarvan bericht. Wordt een verzoek om een tegemoetkoming in de schade afgewezen, dan ontvangt de aanvrager een gemotiveerde beslissing, waartegen hij bezwaar en eventueel beroep kan instellen.

1.4.2. Bezwaar en beroep

Indien een aanvrager van een tegemoetkoming in de schade het niet eens is met de beslissing die hij van het Faunafonds op zijn aanvraag heeft ontvangen, dan kan hij daartegen een bezwaarschrift indienen bij het bestuur van het Faunafonds. Bezwaarde ontvangt een ontvangstbevestiging en een mededeling dat zijn bezwaarschrift voor advies wordt voorgelegd aan de Afdeling Recht en Rechtsbescherming van de Dienst Regelingen in Den Haag. Gelijktijdig ontvangt bezwaarde de mededeling dat het enige maanden kan duren voordat op zijn bezwaarschrift wordt beslist. Het bezwaarschrift wordt vervolgens, voorzien van de zienswijze van het secretariaat op het bezwaarschrift, doorgezonden naar de Afdeling. Deze afdeling organiseert een hoorzitting waar bezwaarde in de gelegenheid wordt gesteld zijn bezwaren nader toe te lichten. De hoorzittingen worden altijd bijgewoond door de coördinator faunazaken of bij diens afwezigheid door een andere medewerker van het Faunafonds. Deze is tijdens de hoorzitting in de gelegenheid de in primo genomen beslissing toe te lichten. Alvorens bezwaarde uit te nodigen voor een hoorzitting wordt bezwaarde gebeld met de vraag of deze prijs stelt persoonlijk te worden gehoord. Als dat het geval is krijgt bezwaarde een uitnodiging voor de hoorzitting. Bezwaarde kan ook aangeven telefonisch te worden gehoord. Als bezwaarde daaraan de voorkeur geeft wordt hij telefonisch gehoord door de jurist van de afdeling die het bezwaarschrift in behandeling heeft. Van het horen wordt een verslag gemaakt. Aan de hand van het dossier en hetgeen tijdens de hoorzitting naar voren is gebracht stelt de Afdeling een advies voor het bestuur van het Faunafonds op in de vorm van een concept-beslissing op bezwaar. De concept-beslissing op bezwaar wordt aan het Faunafonds voorgelegd en indien het bestuur zich daarin kan vinden, door de voorzitter van het Faunafonds ondertekend.

Als een aanvrager het niet eens is met de beslissing op zijn bezwaarschrift dan staat hem de gang naar de rech-

ter tot wiens rechtsgebied de woonplaats van de aanvrager behoort, open en in tweede instantie hoger beroep bij de Afdeling Bestuursrechtspraak van de Raad van State.

1.4.3. Financiering

De bekostiging van de te verlenen tegemoetkomingen alsmede de kosten van het secretariaat van het Faunafonds worden gefinancierd door de beleidsverantwoordelijke directie van het Minister van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit.

Indien de reden voor de verlening van de tegemoetkoming in de schade is gelegen in zogenoemd "eigen beleid" van de desbetreffende provincie, bijvoorbeeld omdat de provincie om haar moverende redenen geen ontheffing voor aan verjaging ondersteunend afschot kan of wil verlenen, dan wordt de tegemoetkoming doorbelast aan die betreffende provincie.

De kosten van onderzoek en voorlichting door het Faunafonds worden bekostigd uit de bijdrage die jachtaktehouders jaarlijks ten behoeve van het Faunafonds verplicht zijn af te dragen en die via het Ministerie van Landbouw Natuur en Voedselkwaliteit aan het Faunafonds ter beschikking worden gesteld.

2 2007 in vogelvlucht

6

2.1. Bestuur

Bestuursvergaderingen.

Het Faunafonds vergadert maandelijks, doorgaans op de eerste donderdag van de maand, meestal in Kasteel Groeneveldt te Baarn. De eerste twee maanden van 2007 werd uitgeweken naar een vergaderlocatie in Nijkerk. Twee keer per jaar wordt in beginsel “op locatie” vergaderd en wordt aansluitend een werkbezoek gepland. Zo werd tijdens de april-vergadering een bezoek gebracht aan een rundveehouderijbedrijf in de buurt van Doesburg. Daar werd in het veld door de heer Dommerholt van de dienst Regelingen tekst en uitleg gegeven over het gebruik van Geografische Informatie Systemen, kortweg GIS. Met behulp van enkele GIS-apparaten kreeg het bestuur een duidelijk beeld van de mogelijkheden die GIS bieden. Aansluitend aan de bestuursvergadering van oktober 2007, die werd gehouden in Burgh-Haamstede (Zeeland), werd in de boswachterij Westerschouwen van Staatsbosbeheer de problematiek die damherten in het gebied veroorzaken in ogenschouw genomen. Staatsbosbeheer voert geen populatiebeheer ten aanzien van damherten die in deze boswachterij voorkomen. Dit leidt in toenemende mate tot overlast en schade bij aangrenzende landbouwbedrijven en fruitteeltbedrijven.

Rooster van Aftreden:

In februari 2006 heeft het bestuur een Rooster van Aftreden vastgesteld. In vervolg daarop heeft de Minister een voorstel tot wijziging van artikel 87, eerste lid van de Flora- en faunawet aan de Kamer heeft voorgelegd. Omstreeks 1 juli 2007 is de wijziging aangenomen en kunnen bestuursleden die reeds een herbenoeming hadden voor een derde periode worden benoemd. Door de herbenoeming in derde termijn is het mogelijk geworden het Rooster van Aftreden in te voeren zodat een in tijd gedifferentieerd aftreden en benoeming van nieuwe bestuursleden kan worden bereikt.

Auditcommissie.

Uit haar midden heeft het bestuur een financiële commissie ingesteld, die de ontwikkelingen van het Faunafonds op financieel gebied nauwgezet volgt en daarover aan het bestuur rapporteert. De commissie bestaat uit de leden J.S. Huys, H. Slijkhuis en J. Schellekens; de secretaris en de medewerkster financiën

van het secretariaat ondersteunen de commissie bij haar werkzaamheden. De leden van de commissie vormen ook de Faunafondsdelegatie voor het gesprek met de directeur Natuur van LNV over het verantwoording afleggen over de jaarstukken.

Treasurystatuut:

Het bestuur heeft een Treasurystatuut vastgesteld. Daarin wordt het beheer van de liquide middelen van het fonds geregeld. Teneinde de verantwoordelijkheden van een ieder die bij de betalingen ten behoeve van het Faunafonds is betrokken, te verduidelijken is het Treasury statuut vastgesteld en gepubliceerd in de Staatscourant. In dat statuut is onder meer geregeld hoe de betalingen met behulp van een electronic banking system wordt geregeld, onder welke voorwaarde gelden voor langere termijn kunnen worden vastgelegd en welke personen welke verantwoordelijkheden hebben bij de regeling van het liquide middelenbeheer.

Commissie Onderzoek Faunafonds.

Het Faunafonds kent al enige jaren een Onderzoekcommissie. Hierin zitten de leden G. Alferink, H. Slijkhuis, R. Foppen.

Deze commissie bereidt de onderzoeksvragen en voorstellen voor ten behoeve van het bestuur. In 2007 heeft de commissie zich vooral gericht op de implementatie van het Meerjarenonderzoeks-programma Faunafonds. Sinds zijn indiensttreding voert de coördinator onderzoek van het Faunafonds het secretariaat van deze Commissie. In hoofdstuk 3.4 wordt uitvoering verslag gedaan van de activiteiten van de commissie.

2.2. Belangrijke bestuursbesluiten in 2007

Schade door “nieuwe” (zoog)dieren.

Het bestuur heeft besloten voor schade door zogenaamde “nieuwe” (zoog)dieren, waaronder het bestuur bestaat schade door (zoog)dieren die nog niet in ons land voorkwamen of opnieuw zijn geïntroduceerd een tegemoetkoming in die schade te verlenen. In beginsel geldt dit bestuursbesluit voor (nieuw) geïntroduceerde zoogdieren zoals de lynx, de wilde kat of de bever. Op termijn moet niet worden uitgesloten dat dit besluit ook van toepassing wordt verklaard op vogelsoorten die (opnieuw) bezit nemen van onze fauna, zoals de zeearend. Het bestuur is tot dit besluit gekomen omdat het

van mening is dat het belang van geherintroduceerde soorten of van soorten die ons land als hun habitat verkiezen mede gelet op de biodiversiteit moet worden ondersteund. Het bestuur sluit daarbij aan op het beleid dat de rijks- en provinciale overheden op dit punt voeren.

Schade door wilde zwijnen in zogenoemde nulstandgebieden.

In de nota Jacht- en wildbeheer van LNV en die dateert van de jaren negentig van de vorige eeuw is bepaald dat voor wat betreft wilde zwijnen in ons land twee locaties worden aangewezen waarin wilde zwijnen in voor hen natuurlijke leefomgeving en in voldoende mate om een levensvatbare populatie te ontwikkelen mogen leven. Die gebieden zijn de Veluwe en de Meinweg in de provincie Limburg. De laatste jaren wordt in toenemende mate geconstateerd dat wilde zwijnen ook voorkomen in gebieden die niet als leefgebied voor wilde zwijnen zijn aangewezen, de zogenoemde nulstandsgebieden. Met name in de provincies Gelderland en Limburg worden regelmatig wilde zwijnen in de nulstandsgebieden geconstateerd. Omdat de nulstandgebieden overwegend als landbouwgronden in gebruik zijn wordt in die gebieden schade aan landbouwgewassen toegebracht. Grondgebruikers besluiten vervolgens deze schade te melden bij het Faunafonds en daarvoor een tegemoetkoming in de schade aan te vragen. Het bestuur heeft zich aanvankelijk op het standpunt gesteld geen tegemoetkoming in de schade te verlenen. Immers in die gebieden mogen geen wilde zwijnen voorkomen en grondgebruikers en jachthouders dienen alles in het werk te stellen schade door wilde zwijnen te voorkomen. Tijdens een overleg met verschillende organisaties, die betrokken zijn bij het beheer van de wilde zwijnen in nulstandgebieden is afgesproken dat er een plan van aanpak wordt opgesteld, waarin is aangegeven op welke wijze de nulstand gerealiseerd en gehandhaafd wordt. Een gecoördineerde en planmatige aanpak is hierbij een essentieel onderdeel. Hierbij is afgesproken in 2007 een tegemoetkoming in de schade te betalen als door de individuele grondgebruiker en jachthouder een redelijke inspanning is gedaan om schade te voorkomen. De verwachting is dat de plannen in het voorjaar van 2008 aan het bestuur zullen worden voorgelegd.

Wilde zwijnen in het leefgebied Veluwe.

Niet alleen veroorzaken de wilde zwijnen buiten de voor hen ingestelde leefgebieden overlast en schade ook de wilde zwijnen binnen het leefgebied Veluwe hebben afgelopen verslagjaar voor veel overlast en schade gezorgd. Voor het totale leefgebied is een voorjaarstand van 800 dieren vastgesteld. In de loop van de zomer van 2007 was het aantal wilde zwijnen dat op de Veluwe verbleef gestegen naar ca. 4000 stuks. Doordat er veel natuurlijk voedsel (mast) voor de wilde zwijnen beschikbaar was bleek het erg lastig dit aantal terug te brengen door middel van de reguliere jachtmethode. Het Faunafonds heeft de Minister daarop geadviseerd de provincie Gelderland de zogenoemde één op één methode toe te staan. Dit advies is door de minister overgenomen. Echter in het parlement ontstond een discussie over het toestaan van deze methode. Het uiteindelijke resultaat is geweest dat de methode in de praktijk niet is toegepast. Door andere maatregelen toe te staan en de afschotperiode aanzienlijk te verlengen lijkt het erop dat de populatie wilde zwijnen tot een aanvaardbaar niveau is teruggebracht.

Handboek en instelling klankbordgroep.

Het bestuur heeft besloten het Handboek Faunaschade te laten actualiseren en opnieuw uit te geven. De noodzaak hiervoor was ontstaan omdat enerzijds de oorspronkelijke oplage geheel uitgegeven was, maar ook om de middelen en methoden om schade te voorkomen en te beperken op onderdelen is vernieuwd. Nadat het vernieuwde concept Handboek door verschillende organisaties van commentaar was voorzien rees bij het bestuur de idee het concept ook door een aantal "gebruikers" van het Faunafonds te laten beoordelen. Het bestuur heeft vervolgens invulling gegeven aan een reeds lang bestaand voornemen tot de instelling van de Klankbordgroep.

Klankbordgroep Faunafonds

Naar aanleiding van een in 2004 gehouden klanttevredenheidsonderzoek heeft het bestuur van het Faunafonds besloten tot de instelling van een klankbordgroep Faunafonds. Doel van de klankbordgroep is nieuwe zaken die bij het Faunafonds worden ontwikkeld, voor deze naar buiten worden gebracht, eerst voor te leggen aan een kritische groep agrariërs/praktijkmensen en hen commentaar te vragen. Hierbij wordt

onder meer gedacht aan zaken als de communicatiemiddelen van het Faunafonds, de toepasbaarheid van nieuwe preventieve middelen, praktische vertaling van resultaten uit wetenschappelijk onderzoek dat in opdracht van het Faunafonds is uitgevoerd of het toetsen van nieuw beleid en uitvoeringsregels van het Faunafonds.

Vanuit het bestuur en het secretariaat van het Faunafonds én door de LTO/LLTB zijn een aantal namen naar voren gebracht van potentiële kandidaten voor de klankbordgroep. Vervolgens zijn deze benaderd met de vraag of zij zitting willen nemen in de groep. Dit heeft overwegend positieve reacties opgeleverd, wat heeft geleid tot een klankbordgroep bestaande uit zes personen met achtergronden in landbouw, veeteelt, schade-taxatie en jacht. H. Slijkhuis, bestuurslid van het Faunafonds, heeft zich bereid verklaard het voorzitterschap van de klankbordgroep op zich te nemen. Het secretariaat wordt gevoerd door M. Westebring, beleidsmedewerker faunazaken van het Faunafonds. Voor de inhoudelijke kennis is tijdens de bijeenkomsten tevens de secretaris H. Revoort, of de coördinator faunazaken H. Engberink van het Faunafonds aanwezig.

In november 2007 is de klankbordgroep voor de eerste keer bijeengekomen. Tijdens deze bijeenkomst zijn onder meer het (nieuwe) concept handboek faunaschade en het verzoekschrift faunaschade aan de orde zijn geweest. De planning is dat de klankbordgroep gemiddeld twee à drie keer per jaar bijeen komt om van gedachten te wisselen over verschillende onderwerpen van het Faunafonds.

Naast de Klankbordgroep zal ook een internetgroep worden geformeerd. Deze internetgroep bestaande uit ca. 50 gebruikers van het Faunafonds zal worden ingeschakeld bij nieuwe ontwikkelingen op het digitale vlak. Zo zullen de leden van de internetgroep worden gevraagd hun mening te geven over het te vereenvoudigen verzoekschriftformulier en de klantvriendelijkheid van de website van het Faunafonds.

Overzomerende ganzen Zuid-Holland 2006

In 2006 heeft het provinciaal bestuur van Zuid-Holland een provinciale vrijstelling voor het ter ondersteuning van de verjaging doden van overzomerende grauwe

ganzen vastgesteld. Hierdoor kregen grondgebruikers in deze provincie de mogelijkheid overzomerende grauwe ganzen ter ondersteuning van de verjaging te doden zonder dat daar aanvullende ontheffingen voor benodigd waren. Ondanks deze aanpak veroorzaakten overzomerende grauwe ganzen in deze provincie toch nog schade, waarvoor grondgebruikers een verzoekschrift faunaschade bij het Faunafonds indienden. Op grond van de beleidsregels van het Faunafonds moesten deze verzoekschriften worden afgewezen. De provincie heeft, zich realiserend dat het bestuur niet anders kon dan de verzoekschriften af te wijzen, over deze aanpak contact met het Ministerie van LNV opgenomen. Naar aanleiding daarvan heeft de Minister van LNV het Faunafonds verzocht alsnog een tegemoetkoming toe te kennen voor grondgebruikers die schade van overzomerende grauwe ganzen in Zuid-Holland hadden ondervonden.

Profielchets bestuursleden

Met het vertrek van een tweetal bestuursleden is de wens gerezen bij nieuwe bestuursbenoemingen te kunnen beschikken over een profielchets voor bestuursleden. Een voorstel voor een algemene profielchets is vervolgens vastgesteld. Op basis van deze profielchets heeft de selectie van de twee nieuwe bestuursleden plaatsgevonden.

Gedragscode Faunafonds

Regelmatig komen integriteitsvraagstukken aan de orde tijdens bestuursvergaderingen van het Faunafonds. Deze vraagstukken worden mede ingegeven door de omstandigheid dat bestuursleden, maar ook medewerkers van het secretariaat van het Faunafonds nevenwerkzaamheden verrichten die in sommige gevallen een nauwe relatie met hun functioneren hebben. Het bestuur wenst hierin duidelijkheid te krijgen en in algemene zin afspraken te maken hoe in dergelijke gevallen moet worden gehandeld. Het heeft daartoe de gedragscode Faunafonds vastgesteld. Hoewel de medewerkers van het secretariaat medewerkers zijn van de directie Natuur van het Ministerie van LNV en dus voor hen de gedragscode van het departement geldt heeft het bestuur besloten dat de gedragscode Faunafonds op onderdelen ook geldt voor de medewerkers van het secretariaat.

2.3. Wet- en regelgeving:

In het verslagjaar is slechts één belangrijke wijzigingen doorgevoerd in de Flora- en faunawet en wel in artikel 87, tweede lid, waarin de passage dat een tussentijds benoemd bestuurslid gelijktijdig met de overige bestuursleden aftreedt is komen te vervallen. Hierdoor werd het mogelijk gemaakt het Rooster van Aftreden in te voeren.

2.4. Bedrijfsvoering

Administratieve Organisatie:

In het verslagjaar is de administratieve organisatie (AO) van de werkzaamheden van het secretariaat van het Faunafonds verder uitgewerkt. In de AO is vastgelegd welke functionaris voor welke taken verantwoordelijk is en hoe de routing van bepaalde werkzaamheden verloopt. De AO is niet alleen voor nieuwe medewerkers van groot belang bij hun inwerkprogramma maar ook de accountant maakt graag gebruik van de AO bij de controle van de jaarrekening.

Aanbesteding Schadetaxaties Faunafonds 2007-2011.

In het najaar van 2006 is het Faunafonds een aanbestedingsprocedure begonnen om nieuwe overeenkomsten af te sluiten voor de uitvoering van de faunaschadetaxaties. De 'oude' contracten, die het Faunafonds met (vier) taxatiebureaus, had gesloten liepen per 31 maart 2007 af. Daar de geraamde waarde voor de uitvoering van de schadetaxaties boven een bepaalde, in het Besluit aanbestedingsregels voor overheidsopdrachten (BOA) vastgelegde, drempelwaarde lag, is hiertoe een Europese aanbesteding gedaan.

In verband met de aard van de aanbestedingsopdracht is de aanbesteding volgens de 'niet-openbare procedure' verlopen. Bij een niet-openbare procedure vindt na openbaarmaking van de aanbestedingsopdracht, eerst een selectie plaats van de bedrijven (aanbieder) die een aanvraag tot deelneming hebben gedaan. Hieruit worden vervolgens aan de hand van vooraf opgestelde selectiecriteria minimaal vijf organisaties geselecteerd, die worden uitgenodigd tot het doen van een inschrijving (voor de gunningsfase). Aan de hand van een bestek met specifiekere informatie over de aanbestedingsopdracht wordt een offerte (inschrijving) uitgebracht. De aanbestedende dienst (Faunafonds) dient

hierbij uiteindelijk te beslissen welk taxatiebureau de beste prijs-kwaliteitverhouding offreert. Om de keuzevrijheid en de prijs-kwaliteitverhouding te optimaliseren is de aanbesteding onderverdeeld in 24 percelen. De percelen 1 tot en met 12 betreffen grasland- en akkerbouwtaxaties per provincie en de percelen 13 tot en met 24 betreffen schadetaxaties in fruitteelt, bloembollen, bloem- en boomkwekerijen en overige gewassen per provincie.

Voor de begeleiding van het aanbestedingsprocedure en de beoordeling van de aanvragen tot deelneming en de inschrijvingen, is door het bestuur van het Faunafonds een werkgroep samengesteld. Deze werkgroep bestond uit de voorzitter, twee bestuursleden, de secretaris, de coördinator faunazaken en de beleidsmedewerker faunazaken van het Faunafonds. Daarnaast had, voor de procesbewaking, een medewerker van het IPO inkoopbureau zitting in de werkgroep. Deze laatste had een puur adviserende rol en is bij de uiteindelijke beoordeling van de aanvragen tot deelneming en de inschrijvingen niet betrokken geweest.

Op vrijdag 3 november 2006 is de aanbesteding 'officieel' gestart door publicatie van de aankondiging van de aanbestedingsopdracht. Per deze datum is ook het selectiedocument op de website van het Faunafonds geplaatst, zodat geïnteresseerden hiervan kennis konden nemen. Aan de hand van dit selectiedocument hebben negen (taxatie) bedrijven een aanvraag tot deelneming naar het Faunafonds opgestuurd. Na beoordeling van de aanvragen tot deelneming op financiële en economische draagkracht en technische bekwaamheid zijn hiervan vijf gegadigden uitgenodigd om een inschrijving te doen. Voor één van de vier niet uitgenodigde bedrijven was het selectiebesluit aanleiding het Faunafonds in kort geding te dagvaarden. De Voorzieningsrechter was in zijn uitspraak evenwel van oordeel dat het Faunafonds bij beoordeling van de aanvraag tot deelneming noch onrechtmatig heeft gehandeld, noch een wanprestatie heeft geleverd, waarmee de vordering van het taxatiebureau werd afgewezen.

Na deze uitspraak is de procedure voortgezet met de beoordeling van de (vijf) inschrijvingen. Bij de beoordeling konden de taxatiebureaus per perceel punten verdienen voor kwaliteit, geoffreerde prijs en de omvang

van de inschrijving (minimaal op twee percelen). De beoordeling heeft ertoe geleid dat de opdracht zou worden gegund aan twee taxatiebureaus: Taxatiebureau Overheul Agro B.V. de percelen schadetaxaties op akkerbouw en grasland in alle provincies behalve Limburg en Noord-Brabant en Taxatiebureau 2000 B.V. de percelen grasland en akkerbouw taxaties in de provincies Noord-Brabant en Limburg en alle overige taxaties (fruitteelt, bloembollen, bloem- en boomkwekerijen en overige gewassen) in heel Nederland. Naar aanleiding van dit voorlopige gunningsbesluit zijn vervolgens de twee (niet gegunde) taxatiebureaus een kort gedingprocedure gestart. Door deze procedure dreigde de verloopdatum van de 'oude' overeenkomsten (1 april 2007) te verlopen, waardoor de toenmalige taxatiebureaus is verzocht de taxatiewerkzaamheden tot de datum van uitspraak volgens de oude contracten voort te zetten.

Op 2 mei 2007 heeft de Voorzieningenrechter in zijn uitspraak geoordeeld dat het Faunafonds tijdens de gunningsfase de beginselen van gelijke behandeling en transparantie op juiste wijze in acht heeft genomen en hiermee de vordering van de taxatiebureaus afgewezen. Per deze datum worden de taxatieopdrachten dan ook door Taxatiebureau Overheul Agro B.V. en Taxatiebureau 2000 B.V. uitgevoerd.

Interne controle op de taxaties:

Het bestuur heeft besloten dat jaarlijks een aantal taxaties worden gecontroleerd door medewerkers/ taxateurs van de Dienst Landbouw Voorlichting (DLV). Met deze dienst is afgesproken dat jaarlijks in zo'n honderdtal dossiers een controletaxatie door DLV wordt uitgevoerd. In 2007 zijn in 70 grasland- en 20 akkerbouwdossiers controletaxaties uitgevoerd. Dit betrof in alle gevallen dossiers waarin een ganzenopvangovereenkomst was gesloten. Daarnaast zijn in 10 fruitteeltdossiers controletaxaties uitgevoerd. De uitkomsten van de controletaxaties wezen uit dat in de meeste gevallen tot een nagenoeg zelfde taxatiebedrag werd gekomen en daar waar de uitkomsten afweken er een verklaring voor kon worden gevonden. De reden voor de afwijking was veelal een ander referentiepunt dat als uitgangspunt voor de schadevaststelling was gekozen.

Integratie geografische informatie systeem (GIS) bij het Faunafonds

In het najaar van 2005 is het Faunafonds in overleg met de Dienst Regelingen en het LNV GIS Competence Center een vooronderzoek gestart naar de toepassingsmogelijkheden van een Geografisch Informatie Systeem (GIS) binnen de werkzaamheden van het Faunafonds. Uit dit onderzoek kwam naar voren dat een GIS, met betrekking tot de werkzaamheden van het Faunafonds, onder meer van toegevoegde waarde kan zijn bij de beoordeling van de aanvragen, het verstrekken van beleidsinformatie omtrent schade én de monitoring van lopende projecten (o.a. overeenkomsten voor het gedogen van edelherten en dassen, wildrasters en -roosters). In 2006 is vervolgens door Dienst Regelingen (DR) een informatieanalyse uitgevoerd, waaruit naar voren kwam dat er behoefte is aan de ontwikkeling van twee deelapplicaties: een *GIS viewer* en een internetapplicatie voor het *digitaal inwinnen van verzoekschriften*.

De GIS Viewer maakt het mogelijk van de ontvangen verzoekschriften naast de aanvraaggegevens ook perceelgegevens van een aanvrager digitaal vast te leggen. In combinatie met andere digitaal beschikbaar kaartmateriaal kunnen aanvragen beoordeeld worden op bijvoorbeeld ligging van percelen binnen of buiten ganzenfoerageergebied, is er een andere SAN aanvraag (ganzenopvang) ingediend. Daarnaast zijn in de GIS Viewer ook de grofwildrasters digitaal beschikbaar. Ten behoeve van beleidsinformatie en ontwikkelingen in bijvoorbeeld schade geeft deze applicatie mogelijkheden om verzamelde informatie verder te analyseren en visueel te maken. In 2007 is de GIS viewer in test versie opgeleverd en is begonnen met de aanpassing van de tabelstructuur in het Faunafonds 2000 systeem (database) om de koppeling met de GIS viewer mogelijk te maken.

Naast GIS Viewer is ook een traject ingezet voor het digitaal inwinnen van de verzoekschriften faunaschade. Hiertoe dient een webapplicatie te worden ontwikkeld waarmee de grondgebruiker de schade bij het Faunafonds kan melden. Deze applicatie dient zoveel mogelijk gebruik te maken van de gegevens die bij de Dienst Regelingen worden geregistreerd in de Basis Registratie Percelen. Voor de uitwerking hiervan heeft Dienst Regelingen een functioneel ontwerp geschreven. Dit

functioneel ontwerp vormt het bouwplan op basis waarvan meerdere partijen zullen worden verzocht een offerte voor de bouw uit te brengen.

2.5. Financiën

In 2007 zijn in totaal 4080 verzoekschriften Faunaschade ontvangen. In 2006 zijn 4259 verzoekschriften ontvangen. In 2007 is een bedrag van € 6.042.387 betaald aan tegemoetkomingen in de schade door beschermde inheemse diersoorten. Dit bedrag is opgebouwd uit een bedrag van € 5.253.547 dat is uitbetaald als tegemoetkoming in de schade door beschermde inheemse diersoorten en een bedrag van € 788.840 als schadecomponent in de uitbetaalde vergoedingen in het kader van de ganzenopvangregeling. In 2006 bedroeg het totaal bedrag aan tegemoetkomingen € 5.324.954.

Voor een gedetailleerd overzicht van de financiën wordt volstaan te verwijzen naar de jaarrekening 2007 die als bijlage bij dit verslag is gevoegd.

3 Uitvoering kerntaken

12

3.1 Verzoekschriften voor een tegemoetkoming in de schade door dieren behorende tot beschermde inheemse diersoorten

In artikel 84 van de Flora- en faunawet is bepaald dat een belanghebbende die schade lijdt veroorzaakt door dieren behorende tot beschermde inheemse diersoorten aan landbouwgewassen, vee, bossen of bedrijfsmatige visserij en die in redelijkheid niet tot zijn risico dient te blijven zich tot het Faunafonds kan wenden met een verzoek een tegemoetkoming in de schade te verlenen.

Het aantal ontvangen verzoekschriften vertoont per saldo een lichte afname. Uit een analyse van de per maand ontvangen verzoekschriften blijkt dat het aantal ontvangen verzoekschriften gedurende de wintermaanden is afgenomen als gevolg van de mogelijkheid voor het afsluiten van opvangovereenkomsten. Daartegenover staat dat het aantal verzoekschriften gedurende de zomermaanden is toegenomen. Deze toename wordt naar verwachting veroorzaakt door de schade veroorzaakt door overzomerende ganzen en schade van vogels aan fruit.

3.1.2. Verleende tegemoetkomingen.

Hierna is in tabel 2 vermeld welke bedrag per diersoort is verleend als tegemoetkoming in de schade. Het gaat hierbij om de tegemoetkoming die per diersoort in 2007 is uitbetaald.

Toelichting op de cijfers:

Wanneer het totaal uitgekeerde bedrag over 2007 wordt vergeleken met voorgaande jaren dan valt het volgende op. Allereerst moet worden opgemerkt dat in het bedrag van € 6.042.387 een bedrag is begrepen van € 788.840 als schadecomponent die in het kader van de ganzenopvangregeling door de Dienst Regelingen aan de deelnemers is uitgekeerd.

Besloten is dit schadebedrag in dit overzicht op te nemen, omdat dit het beeld van de uitbetaalde schade als geheel duidelijker maakt. Het bedrag dat als tegemoetkoming in de schade in het kader van de Regeling schadevergoeding Faunafonds is uitbetaald bedraagt € 5.253.547. Dit bedrag is als door het Faunafonds in 2007 betaalde tegemoetkomingen in de jaarrekening 2007 opgenomen. Wanneer dit bedrag wordt vergeleken met het aan tegemoetkomingen uitbetaalde bedrag in 2006 dan is er sprake van een toename van ongeveer € 700.000. Dit wordt veroorzaakt door een toename van de schade veroorzaakt door ganzen. Ook is in het totaalbedrag € 532.000 opgenomen voor de opvang van overwinterende ganzen op de waddeneilanden.

Wanneer de uitkeringen ten behoeve van de afzonderlijke diersoorten worden vergeleken met voorgaande jaren dan valt met name het volgende op.

De tegemoetkomingen in de schade door hazen, kolgans, grauwe gans, en smient vertonen t.o.v 2006 een stijging. De reden van deze stijging bij de hazenschade is waarschijnlijk een gevolg van weersomstandigheden, waardoor er sprake is geweest van een trager ontwikkeld gewas in het beginstadium waardoor hazen meer schade hebben veroorzaakt. De toename van de schade door ganzen en smienten vinden hun oorsprong, naar moet worden aangenomen, met name in de stijging van de graanprijzen en de droge stof prijs bij gras.

Tabel 1: aantallen ontvangen verzoekschriften voor een tegemoetkoming in de schade alsmede de daartegen ingediende bezwaarschriften over de jaren 2004 tot en met 2007:

	2004	2005	2006	2007
Aantal verzoekschriften:	4589	4839	4259	4080
Aantal bezwaarschr. FF:	385 6,5%	204 4,4%	214 4,4%	256 6,01%

Tabel 2: verleende tegemoetkomingen Jachtfonds en Faunafonds in 2002 tot en met 2007

Diersoort:	2002	2003	2004	2005	2006	2007
Haas	35.380	20.716	14.130	54.925	5.361	20.205
Konijn	322	380				279
Fazant	5.322	1.465	16.396	12.807	11.258	14.333
Wilde eend	90.428	54.868	13.388	13.069	11.411	9.204
Houtduif	47.750	9.406	13.120	0	491	
Patrijs	18	144		0	0	
Ov. bejaagbaar	1.672	442		0	0	
Kolgans	853.152	1.523.558	1.108.911	1.378.620	793.120	907.615
Grauwe gans	809.268	1.772.531	1.041.553	1.353.286	1.081.357	1.344.536
Rietgans	53.956	108.032	63.052	78.157	50.733	29.619
Kl. rietgans	35.500	73.207	73.152	60.676	57.222	42.516
Brandgans	311.734	349.751	309.892	391.159	334.662	658.140
Rotgans	276.553	343.871	235.854	234.245	241.805	842.949
Canadagans	14.859	11.067	17.955	24.878	18.200	1.873
Overzomer.gans	232.433	177.343	168.417	391.636	18.887	3.638
Overz. kolgans					10.351	14.518
Overz. Gr. gans					409.831	536.124
Overz. Br. gans					10.835	19.886
Kleine zwaan			2.870	3.429	2.329	2.502
Wilde zwaan	6.571	12.512	9.058	3.439	3.518	2.026
Knobbelzwaan	257.353	101.879	99.689	106.618	74.348	69.891
Bergeend	6.489	8.653	4.626	6.212	438	710
Smient	651.563	769.942	645.354	611.914	553.586	624.992
Meerkoet	98.990	27.096	18.384	9.177	4.914	13.893
Waterhoen	1.652	1.102			541	
Meesachtigen	55.821	263.406	112.602	85.063	229.357	189.192
Zanglijster					1.315	19.129
Merel					25.338	27.052
Vinkachtigen	15.626	11.749	8.434	5.504	19.213	63.919
Spechtachtigen						65.301
Ov. zangvogels	38.881	11.742	99.544	215.831	318.919	231.010
Zwarte kraai	25.259	90.960	11.616	2.497	11.872	6.562
Roek	350.965	263.639	77.367	201.635 ^{*)}	72.638	39.271
Kauw	10.307	31.878	7.284	929	2.550	
Ekster		6.705	3.584	2.836	2.786	2.102
Spreeuw	30.107	6.626		3.775	3.687	5.897
Scholekster	111	2063	544			
Aalscholver	248					
Havik					944	
Holenduif	14.939	6.649	1.608	10.335	1.266	960
Zilvermeeuw					58	377
Ringmus	141	738	352			
Huismus			338	301		1.833
Vlaamse gaai		1.062	730	1.431	7.934	5.260
Ov. onbejaagb.	74					
Kokmeeuw			4.605	3.411		
Turkse tortel		67	190			
Edelhert	12.756	29.954	3.175	39.494	54.412	54.328
Damhert	10.722	4.171	9.195	10.171	8.038	21.882
Ree	12.258	1.331	8.883	20.317	12.504	7.910
Wild zwijn	6.578	17.599	17.729	9.469	13.262	49.119
Vos			1.650	925	8.516	
Das	30.233	58.059	13.680	70.915	61.381	71.243
Bever		911	523		2.135	174
Veldmuis				2.309.191	56.392	466
Woelrat					715.239	19.951
Totaal:	€ 4.406.162	€ 6.177.274	€ 4.239.434	€ 7.728.277	€ 5.324.954	€ 6.042.387

^{*)} In dit bedrag zijn twee beslissingen opgenomen in gevallen waarbij het Faunafonds een tegemoetkoming heeft uitbetaald voor roekenschades welke onder de vigeur van de Jachtwet bij het Jachtfonds waren ingediend, maar waartegen bezwaar en beroep is ingesteld. In 2005 is in hoogste instantie door de Raad van State beslist en zijn de beroepen gegrond verklaard. Het bedrag dat met deze twee dossiers was gemoeid bedroeg (€ 21.354 en 51.721=) € 73.075.

Verder moet de stijging van de tegemoetkomingen in de schade die mezen, vinken en overige zangvogels aan fruit hebben toegebracht worden vermeld. Deze schade veroorzaakt door deze diersoorten lijkt op basis van de gegevens uit de tabel te stagneren (€ 594.142 in 2006 t.o.v. € 595.603 in 2007). Echter, hierbij dient te worden opgemerkt dat een aanzienlijk deel van de in 2007 ontstane schade (€ 394.300) niet in dit overzicht is opgenomen omdat betaling daarvan pas in januari 2008 heeft plaatsgevonden. Aldus kan worden geconcludeerd dat de schade door zangvogels in fruit explosief is toegenomen.

De schade door damherten heeft met name plaatsgevonden in Zeeland en Gelderland. De toename van het schadebedrag laat zich met name verklaren door de groeiende populatie damherten in Zeeland.

De stijging van de tegemoetkomingen in de schade door wilde zwijnen is te verklaren door een overgangsbeleid in de nulstandgebieden, waarover hiervoor verslag is gedaan.

3.1.2. Bezwaarschriften:

Het percentage van aanvragers dat tegen beslissingen van het Faunafonds een bezwaarschrift indient is in 2007 iets gestegen ten opzichte van 2006, namelijk van 6% naar 7%. Er valt slechts te gissen naar een verklaring voor deze stijging. Wellicht dat de hogere opbrengstprijzen in de landbouw er de oorzaak van is dat aanvragers van een tegemoetkoming minder geneigd zijn de uitkomsten van het Faunafonds te accepteren en hun mening ter toetsing aan de rechter willen voorleggen. De bezwaarschriften worden voorzien van een zienswijze van het secretariaat voor advies doorgezonden naar de Afdeling Recht en Rechtsbescherming van de Dienst Regelingen in Den Haag. Deze afdeling organiseert de hoorzitting en brengt advies uit aan het bestuur in de vorm van een concept-beslissing op bezwaar. In 2007 heeft de afdeling 319 adviezen in de vorm van concept-beslissingen op bezwaar aan het Faunafonds uitgebracht. In 17 gevallen is geadviseerd het bezwaar geheel en in 6 gevallen gedeeltelijk gegrond te verklaren. Daarnaast is 1 bezwaar kennelijk niet ontvankelijk verklaard en 14 bezwaren ingetrokken. De overige adviezen concludeerden tot ongegrondverklaring van het bezwaar. De adviezen zijn allemaal overgenomen.

In 31 gevallen is, na een aanvankelijke afwijzing, door de aanvrager aanvullende informatie verstrekt en besloten tot een heroverweging, omdat op grond van die nieuwe informatie alsnog was aangetoond dat de aanvraag aan de voorwaarden voor het verlenen van een tegemoetkoming had voldaan.

3.1.3. Beroepschriften:

In het verslagjaar is door 38 aanvragers van een tegemoetkoming, nadat op hun bezwaar een beslissing was genomen, beroep ingesteld bij de rechtbank. Hiervan zijn 13 beroepen nog in behandeling. In totaal zijn in het verslagjaar 36 beroepen afgehandeld waarvan 19 beroepen ongegrond verklaard zijn en 4 beroepen zijn ingetrokken. Alle beroepen zijn ingediend door grondgebruikers die het niet eens waren met de beslissing op bezwaar. Voorts is in 2007 8 maal door een aanvrager wiens beroepschrift door de rechtbank ongegrond is verklaard, hoger beroep bij de Raad van State ingesteld, 4 zijn ongegrond verklaard en 3 zijn niet-ontvankelijk verklaard. In 1 geval is het hoger beroep gegrond verklaard. Dit ging over de vraag of de grondgebruiker een aanvullende ontheffing aan had moeten vragen. De Raad van State oordeelde dat dit niet van de grondgebruiker gevraagd kon worden. In 1 geval heeft het Faunafonds hoger beroep in gesteld en is dat hoger beroep gegrond verklaard. Het ging hier om veldmuizenschade die na 1 januari 2005 was ingediend. De Raad van State oordeelde dat het Faunafonds in redelijkheid tot het beleid heeft kunnen komen éénmalig een tegemoetkoming voor veldmuizen te verstrekken zonder dat maatregelen zijn genomen om de schade te beperken. Ook heeft het Faunafonds in redelijkheid de grens voor dit beleid op 1 januari 2005 kunnen stellen. Een andere belangrijke uitspraak was over de wijze van totstandkoming van de tegemoetkoming. Het Faunafonds hanteert het systeem dat alleen directe schade aan ter velde staande gewassen voor een tegemoetkoming in aanmerking komt. Waarbij bij de prijsvorming zoveel mogelijk gebruik gemaakt wordt van objectieve prijsgegevens in plaats van de marktgegevens die op dat moment gelden. De Raad van State acht dit een redelijk beleid.

3.1.4. Klachten

In het verslagjaar heeft de Klachtencommissie van het Faunafonds geen klachten hoeven behandelen, omdat

er geen formele klachten zijn ontvangen. Een enkele keer zou een schriftelijke of een mondelinge uiting van een contact als een klacht kunnen worden opgevat, maar een telefoontje van de klachtencoördinator of de secretaris bleek voldoende om onduidelijkheden op te lossen of toe te lichten. Ook bij het Ministerie van LNV zijn geen klachten over het Faunafonds geregistreerd. Wel worden in toenemende mate negatieve publicaties over (de regels van) het Faunafonds gedaan. Ook merken medewerkers een steeds meer negatieve houding naar het Faunafonds. Deze signalen worden heel serieus genomen en bekeken wordt hoe deze houding gekeerd kan worden. Het bestuur heeft onlangs besloten hier ook de Klankbordgroep bij te betrekken.

Incidentele opdrachten.

3.1.5. Experimentele pakketten voor ganzenopvang op de zware klei.

In het overleg dat de Minister met de maatschappelijke organisaties over het beleidskader Faunabeheer en de ganzenpakketten heeft gevoerd is van de zijde van de landbouworganisaties aangevoerd dat de voorgestelde ganzenopvangpakketten nauwelijks toepasbaar zijn voor akkerbouwers, die hun bedrijf op zware klei uitoefenen. De Minister heeft daarop de Zuidelijke Land- en Tuinbouworganisatie (ZLTO) verzocht experimentele pakketvoorstellen te formuleren voor het opvangen van overwinterende kol- en grauwe ganzen en smienten op zware klei. De ZLTO heeft in samenwerking met het Centrum voor Landbouw en Milieu (CLM) een aantal experimentele pakketten ontwikkeld en landbouwers aangezocht die de experimenten willen uitvoeren. De voorstellen zijn aan de Minister voorgelegd. Hij heeft de voorstellen overgenomen en het Faunafonds verzocht met de agrariërs die de experimentele pakketten willen uitvoeren overeenkomsten voor de periode van drie jaren af te sluiten. Met een tiental landbouwers (vier in West-Brabant) en zes in het oostelijk deel van Zeeuws-Vlaanderen zijn experimentele pakketovereenkomsten afgesloten. Het onderhavige verslagjaar is het tweede jaar waarin dit project wordt uitgevoerd. In 2008 zal dit project worden afgerond. In het verslagjaar is door het Faunafonds een bedrag van € 33.345 uitbetaald aan tegemoetkomingen.

De grondgebruikers konden kiezen uit de volgende pakketten:

Pakket 1: Gewassen (met name graan maar ook o.a. vlas en erwten) met grasonderzaai.

Na de oogst in de nazomer van een vroeg te oogsten gewas (wintergraan, vlas, erwten) is er meteen al voldoende gras voor de ganzen. De vergoeding bedraagt € 225 per ha.

Pakket 2: Jaarrondgras(zaad)pakket.

Bij dit pakket is er voedsel (gras) voor een winter en een daaropvolgend najaar. De vergoeding bedraagt € 800 per ha en bij nieuw in te zaaien graszaad € 950 per ha.

Pakket 3: Andere groenbemester dan gras.

De ganzen vinden voedsel via een groenbemester anders dan gras in de vorm van o.a. koolraap, wikke, bla-drammenas, gele mosterd, van september tot en met december. De vergoeding bedraagt € 300 per ha.

Pakket 4: Gefaseerd aanbieden van voer.

Hierbij wordt voedsel aangeboden aan de ganzen via het uitrijden van aardappelen, bieten of peen. Dit gebeurt van november tot en met februari of totdat de maximaal vastgestelde hoeveelheid voer op is. De vergoeding is afhankelijk van het aantal keren uitrijden en het voedergewas.

Pakket 5: Oogstresten.

De ganzen kunnen oogstresten eten. Dit betreft oogstresten van wortelen, aardappelen of bieten van september tot en met december of totdat de resten op zijn. De vergoeding bedraagt € 200 per ha.

In 2007 is een totaal bedrag van € 33.345 aan vergoedingen voor de ganzenpakketten uitbetaald.

3.2 In het verslagjaar uitgebrachte adviezen

3.2.1 Adviezen aan de Minister van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit.

Er zijn in het verslagjaar twee formele adviezen aan de Minister van Landbouw Natuur en Voedselkwaliteit aangeboden.

Op 17 maart 2007 heeft het Faunafondsbestuur een aanvullend advies uitgebracht over het verleggen van de einddatum voor het beleid ten aanzien van overwinterende brandganzen. De Minister heeft dit advies overgenomen en uitgebreid waardoor grondgebruikers in de drie noordelijke provincies gedurende de maand april in aangewezen foerageergebieden nog geen maatregelen ter verjaging en verstoring van kolganzen, grauwe ganzen, brandganzen en smienten behoeven te nemen om voor een tegemoetkoming in de schade in aanmerking te komen.

Op 10 oktober 2007 heeft het Faunafondsbestuur het Mastaanbodadvies 2007 aan de Minister van Landbouw Natuur en Voedselkwaliteit aangeboden. In dit advies beschrijft het bestuur het natuurlijke voedselaanbod van mast voor wilde zwijnen en geeft het bestuur de Minister in overweging de provincie Gelderland toe te staan jachthouders die de populatie wilde zwijnen op de Veluwe beheren gebruik te maken van de zogenoemde één op één methode, nu vaststaat dat de reguliere methode van populatiebeheer, de aanzitjacht, onvoldoende zal zijn de populatie wilde zwijnen in het leefgebied Veluwe naar de gewenste voorjaarsstand terug te brengen. De minister heeft dit advies vervolgens overgenomen. Naar aanleiding van dit advies en het daaropvolgend besluit van de Minister is in de Tweede Kamer een discussie ontstaan over de noodzaak van het toestaan van de één op één methode. De discussie heeft er uiteindelijk toe geleid dat de methode in de praktijk niet is toegepast. Door andere maatregelen, intensivering van het reguliere afschot, verlenging van de afschotperiode, inzet van een artikel 67 FF-wet ten behoeve van afschot in nachtelijke uren in wegbermen lijkt het erop dat de uiteindelijk gewenste voorjaarsstand van 800 dieren bij benadering zal worden bereikt.

Eind oktober 2007 heeft het bestuur nog een niet gepubliceerd advies uitgebracht aan de Minister naar aanleiding van haar verzoek bouwstenen voor een edelher-

tenregeling aan te reiken. Door de ontwikkeling van robuuste verbindingen in ons land en het als gevolg daarvan aanleggen van een groot aantal ecoducten is de verwachting dat de edelherten vanuit het leefgebied de Veluwe door landbouwgebieden zullen trekken op weg naar nieuwe leefgebieden. De Minister heeft het bestuur gevraagd haar van advies te dienen over maatregelen ter voorkoming en beperking van schade en als er dan toch schade optreedt hoe die schade te compenseren. De Minister en het provinciaal bestuur van Gelderland hebben aangedrongen op een dergelijke regeling teneinde draagvlak voor het beleid ten aanzien van robuuste verbindingen te verkrijgen onder de grondgebruikers in Gelderland.

De formele adviezen zijn te raadplegen op de website van het Faunafonds www.faunafonds.nl

3.2.2 Adviezen aan de colleges van gedeputeerde staten van de provincies

De provincie kan, na verkregen wettelijk advies van het Faunafonds, ontheffing verlenen op basis van een goedgekeurd faunabeheerplan waarover het Faunafonds heeft geadviseerd. In het verslagjaar zijn geen nieuwe faunabeheerplannen ter advies voorgelegd. Het aantal adviezen is in zijn totaliteit afgenomen, wat te danken is aan een steeds beter functionerend systeem van faunabeheerplannen en daarop verleende ontheffingen. Als het faunabeheerplan is goedgekeurd kunnen de faunabeheereenheden in het bezit worden gesteld van ontheffingen, waarbij het wordt toegestaan, ter ondersteuning van de verjaging, enkele van de schadeveroorzakende dieren van beschermde inheemse soorten te doden. Deze ontheffingen kunnen de faunabeheereenheden doormandateren naar individuele jachthouders. In 2007 is de afname van het aantal adviesaanvragen die in 2006 gestart is, doorgezet. Hieruit moet geconcludeerd worden dat de faunabeheerplannen steeds meer hun werk doen en dat er steeds meer sprake kan zijn van een planmatig beheer van de in het faunabeheerplan beschreven diersoort en een sneller ingrijpen indien schade ontstaat. Met name in de provincie Noord-Brabant is een grote efficiëntie slag op dit punt gemaakt en wordt niet meer voor iedere ontheffing een individueel advies gevraagd.

Hierna is in tabel 3 opgenomen het aantal verzoeken voor een ontheffing voor afschot ter ondersteuning van

de verjaging van schadeveroorzakende dieren die ter advies aan het Faunafonds zijn voorgelegd.

In bijna alle provincies is het aantal wettelijke Faunafondsadvies-aanvragen gestabiliseerd of afgenomen. Nu kan veelal worden volstaan met een advies over een faunabeheerplan met de daarin beschreven ontheffingen of advies over aangevraagde ontheffingen naar aanleiding van het Faunabeheerplan. De diersoorten, waarover nu nog regelmatig advies wordt gevraagd, zijn diersoorten die niet in een faunabeheerplan beschreven staan, zoals het konijn, of diersoorten die in een bepaalde combinatie gewas/diersoort niet in het faunabeheerplan wordt genoemd en waar geen ontheffing op voorhand voor verleend is. Het faunabeheerplan en de ontheffingen die op basis van dit plan worden verleend, vormen nu een belangrijke pijler in het faunabeheer. Komend jaar zullen veel faunabeheerplannen worden geactualiseerd en zal het Faunafonds over deze plannen adviseren. Hiervoor is een toetsingskader in voorbereiding.

3.3. Onderzoek en voorlichting

In het verslagjaar 2007 is door het Faunafonds een groot aantal onderzoeken naar maatregelen ter voorkoming en beperking van schade uitgevoerd. De meeste nieuwe onderzoeksprojecten zijn voorbereid door de Commissie Onderzoek die in 2005 door het bestuur is ingesteld. De volgende projecten zijn afgerond of in uitvoering genomen.

Verplaatsing roekenkolonies ZW-Drenthe

Het project roekenbeheer 2004-2007 is met de publicatie van het eindrapport afgerond. Het hoofddoel van dit project is het toepassen van een nieuwe vorm van roekenbeheer door roeken te weren van een overlastlocatie en gelijktijdig te lokken naar een gewenste beheerlocatie. Uit het eindrapport blijkt dat het aantal overlastlocaties is toegenomen van zes naar negen en in totaal 37 nieuwe nestlocaties in de regio zijn aangetroffen, waarvan vier op beheerlocaties. Het totaal aantal nestparen in de regio is in de onderzoeksperiode afgenomen. Het lokale draagvlak bleek onvoldoende omdat twee van de vier bezette beheerlocaties werden verstoord. Het Faunafonds concludeert hieruit dat de nieuwe benadering niet effectief is geweest om het aantal overlastlocaties daadwerkelijk te verminderen, er niet in geslaagd is om het aantal broedparen in de regio te stabiliseren en het lokale draagvlak zodanig te vergroten dat beheerlocaties ongestoord blijven. Het rapport levert waardevolle informatie over de relatie tussen nestplaatsen en de foerageergebieden in de regio. Deze informatie kan gebruikt worden om te onderzoeken of de overlastlocaties binnen de bebouwde kom op grotere afstand liggen van de foerageergebieden dan van de kolonies in het buitengebied. Dit zou een goede aanwijzing geven dat illegale verstoring in het buitengebied de roeken doet besluiten om op suboptimale locaties te gaan nestelen, waar ze vervolgens overlast veroorzaken. Het Faunafonds is daarom van mening dat het vergroten van lokaal draagvlak voor kolonies in het buitengebied die foerageren in grasland essentieel is voor het verminderen van overlast in de bebouwde kom.

Evaluatie Beleidskader Faunabeheer

De Minister van LNV heeft bij de vaststelling van het beleid met betrekking tot de overwinterende kol- en grauwe ganzen en smienten bepaald dat een aantal

Tabel 3: aantal verstrekte adviezen ontheffingen art. 68 FF-wet

Provincie	2004	2005	2006	2007
Groningen	39	19	2	1
Friesland	4	22	4	2
Drenthe	11	57	1	3
Overijssel	54	6	1	1
Gelderland	9	16	5	1
Flevoland	13	14	5	5
Utrecht	22	20	17	5
Noord-Holland	66	14	22	19
Zuid-Holland	73	67	29	12
Zeeland	85	64	26	20
Noord-Brabant	116	83	106	29
Limburg	19	22	7	4
Totaal	511	404	225	102

vraagpunten die met dat beleid in relatie staan nader moeten worden onderzocht. In dat kader is de Directie Kennis van LNV verzocht een monitoringsprogramma op te stellen en dat in samenwerking met Alterra en SOVON en enkele anderen uit te voeren. Op verzoek van de Minister heeft het bestuur van het Faunafonds besloten voor de periode dat het monitoringsonderzoek wordt uitgevoerd, drie groeiseizoenen en vier kalenderjaren, waarbij 2008 het laatste jaar is, jaarlijks voor 9235.000 bij te dragen aan het onderzoek. Vanwege de substantiële bijdrage heeft het bestuur verzocht de secretaris van het Faunafonds op te nemen in de begeleidingscommissie die rond dit onderzoek is gevormd. In het najaar van 2007 heeft de Minister een tussenrapportage naar de Tweede Kamer gezonden over de resultaten van het eerste en gedeeltelijke tweede onderzoeksjaar. In de rapportage schrijft de Minister dat de kern van het opvangbeleid voor overwinterende ganzen en smienten is dat in bepaalde gebieden ganzen en smienten met rust worden gelaten (opvang) en daarbuiten actief worden verjaagd. Ganzen hebben een 'lerend' vermogen. Door actieve verjaging te combineren met rustgebieden concentreren de ganzen zich in de opvanggebieden. Met deze aanpak, zo meent de Minister, kan de landbouwschade worden beperkt en wordt tevens voldaan aan de internationale verplichting om de duurzame instandhouding van ganzen en smienten te garanderen. Verder wordt, aldus de Minister, met dit beleid beoogd de polarisatie tussen boeren en jagers enerzijds en natuurorganisaties anderzijds over jacht, beheer en schadebestrijding te verkleinen. Een aantal opvallende punten in de tussenrapportage zijn: het draagvlak is redelijk en verschilt aanmerkelijk over het land. In het noorden is de deelnamebereidheid ca. 95% terwijl in de zuidwestelijke provincies die bereidheid blijft steken op 65%;

- een groot deel van de internationale populatie overwinterende ganzen overwintert in ons land, waarbij de tendens is dat de ganzen steeds langer in ons land verblijven;
- bijna de helft (44%) van de overwinterende ganzen verblijft in de aangewezen foerageergebieden;
- of 80.000 ha voldoende is valt op basis van één onderzoeksjaar nog niet in te schatten;
- op 31000 van de 48000 ha grasland ontvingen deelnemers aan de opvangregeling naast een beheersvergoeding ook een schadevergoeding voor grasverlies;

- op slechts 1272 ha van de 4321 ha bouwland kregen deelnemers naast een beheersvergoeding ook een compensatie voor geleden gewasschade;
- de benutting van de opvanggebieden daalt naarmate het seizoen vordert.

In het jaarverslag 2008 zal naar verwachting het eindrapportage van dit onderzoek kunnen worden besproken.

Effectiviteit vossenafschot Zuid Limburg

Het Faunafonds heeft een onderzoek gefinancierd over de effecten van het doden van vossen in en in de nabijheid van de kernleefgebieden van de hamster. In 2005 en 2006 werd onderzoek verricht aan het beheer van vossen in Zuid Limburg in relatie tot de uitgezette populatie van de gewone hamster (*Cricetus cricetus*). Doel van het onderzoek was een evaluatie van toegespitst vossenbeheer. Om predatie van hamsters door vossen te verminderen werden vossen in het voorjaar geschoten in de hamsterkernleefgebieden met een buffer van één tot anderhalve kilometer eromheen. Door afschot in de periode februari – mei werd in de meeste gevallen de helft of meer van de aanwezige vossen verwijderd en ook de helft of meer van de verwachte worpen voorkomen. Deze vorm van vossenbeheer blijkt daarom behoorlijk effectief te zijn. Het vergroten van de afschotzone van een naar anderhalve kilometer breed leidde tot een vermindering van de effectiviteit van het vossenbeheer. Gezenderde vossen hadden een actieradius van maximaal een kilometer. Geen van de vijf gezenderde vossen vertoonde de neiging om in de loop van het voorjaar en zomer op te schuiven in de richting van de hamstergebieden waar vossen waren verwijderd en waar lege territoria beschikbaar waren. Een afschotzone van een kilometer breed voldoet dus goed en ook de afschotperiode, in de tijd van het jaar waarin de bewegingen van vossen minimaal zijn, is goed gekozen.

Bijzonder hoogleraar Faunabeheer Wageningen Universiteit

Deze leerstoel is in 2007 door de KNJV aangeboden aan Wageningen Universiteit en houdt zich bezig met de ecologische, beheersmatige en financieel-economische aspecten van faunabeheer. Prof. Ron Ydenberg, Simon Fraser University, Vancouver, zal deze leerstoel voor vijf jaar bekleden. Het Faunafonds financiert een tijdelijke

onderzoeker (AIO) voor vier jaar. Deze AIO zal de beslissingen van ganzen op kleine schaal in ruimte en tijd in relatie tot voedselkwaliteit, verjaging en predatie bestuderen met behulp van experimenten met brandganzen. Andere onderzoeksonderwerpen zijn de ecologie van ziektes bij wilde zwijnen en wilde eenden, de rol van muizen en begrazing door koeien in natuurgebieden bij de verspreiding van teken met de ziekte van Lyme en de dynamiek van brandganspopulaties op internationale schaal in relatie tot trekgedrag en de intensiteit van ouderzorg.

Verslag Symposium wilde zwijnen

Het Faunafonds heeft in november 2006 in samenwerking met Wageningen Universiteit en Research Center het symposium "Wilde zwijnen in Nederland: zero tolerance of weren en beheren?" georganiseerd. Het symposium had tot doel te informeren over de populatieontwikkeling van wilde zwijnen in Nederland en Europa, te overtuigen dat samenwerking op regionaal niveau noodzakelijk is, en gezamenlijk te concluderen wat voor consequenties dat heeft voor het beleid in Nederland. In 2007 werd het verslag van dit symposium gepubliceerd en aan de deelnemers toegezonden.

Weren van smienten met holografische strippen en laser

In het IJsselmeergebied kunnen holografische strippen op boeien 's nachts foeragerende duikeenden bij staande netten weghouden. Gezien dit effect leek een experiment om eveneens nachtelijk foeragerende smienten te weren met holografische strippen voor de hand te liggen. Het materiaal (Irritape) bleek na een korte veldproef echter niet duurzaam genoeg. Vervolgens is besloten om in januari 2008 een proef te houden met een handlaser om nachtelijk foeragerende smienten uit graslanden in Noord-Holland te weren. Deze proef laat zien dat een laser bij goede weersomstandigheden (weinig wind of neerslag, geen mist en volle maan) tot op een afstand van 400 meter en mogelijk tot 800 meter effectief in het verjagen van smienten, maar deze smienten dienen wel rechtstreeks aangestraald te worden. Door het zeer verspreid voorkomen van de smienten tijdens de proef diende wel het gehele gebied aangestraald te worden om de smienten effectief te kunnen verjagen. Grauwe ganzen kwamen wel sterk geclusterd voor en bleken in donker effectief met de

laser verjaagd te worden op een afstand van 400 meter. Uit de veldproef kan niet geconcludeerd worden of de beschreven percelen de hele nacht smientvrij zijn gebleven.

Regionale verspreiding smienten in relatie tot faunabeleid

Het Beleidskader Faunabeheer heeft mede als doelstelling om de landbouwschade veroorzaakt door overwinterende smienten te beperken. Op dit moment zijn er nog geen specifieke opvanggebieden vastgesteld voor smienten. Verwacht wordt dat bepaalde provincies wel gebieden specifiek voor smienten gaan aanwijzen. Een belangrijk aspect bij de schade veroorzaakt door smienten is de regionale variatie in de dag - nacht foerageeractiviteit, het verschil tussen de zogenaamde "polder-smienten" en "plassmienten". SOVON Vogelonderzoek Nederland heeft in de tot haar beschikking staande telreeksen op plassen en meren verblijvende smienten onderscheid gemaakt tussen van de overdag in de polder foeragerende smienten. De conclusies van de analyse zijn: (1) sinds het sluiten van de jacht in 2000/2001 is in enkele jaren tijd na het sluiten van de jacht het aantal poldersmienten relatief toegenomen en het aantal plasmienten is afgenomen; (2) sinds de inwerkingtreding van het Beleidskader Faunabeheer waarbij aan verjaging ondersteunend afschot op ontheffing mogelijk is, wordt er een directe afname van het aantal poldersmienten en een toename van het aantal plasmienten zichtbaar; (3) veldonderzoek laat zien dat het verschil in dag - nachtritiek tussen polder- en plasmienten niet zo groot is. De afstand tussen slaappleaats en foerageergebied is vermoedelijk een belangrijker onderscheid. Het onderzoek bevestigt de verwachting dat smienten hun slaappleaatsen kunnen aanpassen in relatie tot verstoring door jacht en dat dit op grote schaal in Noord-Holland, Zuid-Holland en Utrecht heeft plaatsgevonden. De uitkomsten van dit onderzoek suggereren dat het instellen van foerageergebieden voor smienten nauwelijks resultaat zal hebben omdat verjaging en verstoring overdag vooral effect heeft op de keuze van de slaappleaats en minder op de keuze van de foerageergebieden.

Spechtenschade in kwekerijen van laanbomen

Naar aanleiding van een omvangrijke schade in kwekerijen van laanbomen in Noord-Brabant werden twee

korte onderzoeken uitgevoerd naar de mogelijke oorzaken van de schade. Het eerste onderzoek richtte zich op de waargenomen schade en wat voor preventieve maatregelen getroffen kunnen worden om schade te beperken of te voorkomen. Het tweede onderzoek richtte zich specifiek op de vraag of spechten de oorzaak kunnen zijn van de aangetroffen kerven in de laanbomen op de kwekerij. Uit beide rapporten blijkt dat het schadebeeld waarbij sprake is van “ringen van ondiepe gaten”, “ondiepe gaten in de ruwe bast”, evenals “afgescheurde baststrepen” in meer of mindere mate aan spechten toegeschreven kunnen worden. Verder blijkt dat het bijzondere schadebeeld van kerven niet zonder meer toegeschreven kan worden aan de spechten. Dit schadebeeld wordt in literatuur en bij raadpleging van deskundigen in binnen- en buitenland niet als zodanig herkend. Beide rapporten zullen nog aan onafhankelijke deskundigen worden voorgelegd voor een kwaliteitsbeoordeling.

Dichtheden Woelratten in Flevoland

Provincie Flevoland en het Faunafonds hebben de Zoogdiervereniging VZZ gevraagd een onderzoek te doen naar de mogelijkheden voor een vroegtijdige signalering van een stijging van lokale populaties woelratten. Het onderzoek had als doel om een relatie te vinden tussen dichtheden van woelratten (bepaald met inloopvallen) en de dichtheid van latrines (plekken met keutels) per eenheid oeverlengte. Met een dergelijke signaleringstechniek kan op termijn een populatiegrens in relatie tot schade worden bepaald, zodat tijdig preventief ingrijpen mogelijk zal zijn.

Op acht locaties werd in Flevoland het aantal latrines van woelratten geteld in transecten en inloopvallen gezet om woelratten te vangen. Er werden duidelijke verschillen gevonden in aantallen latrines op de verschillende vanglocaties, maar er werden geen woelratten gevangen met inloopvallen. Er bleek geen relatie te zijn tussen de aantallen latrines en het aantal bijvangsten bij de muskusratbestrijding per 5x5 kilometerhok waarin de latrines geteld waren. Hoewel het teleurstellend is dat er geen woelratten met de inloopvallen werden gevangen, lijkt het inventariseren van woelratten met behulp van het tellen van aantallen latrines toch zinvol. Indien er een duidelijk verband is tussen de aantallen latrines en het optreden van schade aan fruitbomen dan kan deze informatie ook gebruikt worden om

een drempelwaarde af te leiden waarboven significante schade kan optreden. De mogelijkheid voor vervolgonderzoek zal in overleg met de fruitteeltsector en andere betrokkenen verkend worden.

Raster Grauwe Ganzen bij De Deelen

De aantallen Grauwe Ganzen die in Nederland broeden nemen sinds enkele decennia sterk toe. Deze groei heeft geleid tot een toename in het aantal schademeldingen. In toenemende mate wordt er op aangedrongen om aantalsregulerende maatregelen te nemen. Uit onderzoek blijkt dat de kwaliteit van het opgroeiend biotoop van ganzenkuikens in belangrijke mate het uitvliessucces bepaald (SOVON-rapport “Grenzen aan de groei”, 2006). Gericht ingrijpen om Grauwe Ganzen met jongen te beletten om vanuit natuurgebieden naar gebieden met een hoge graskwaliteit te lopen, lijkt een succesvolle methode om het uitvliessucces te beperken. Indien kuikens uitsluitend op natuurlijke vegetatie zijn aangewezen zal hun overleving een lager en meer natuurlijker niveau hebben in vergelijking tot hun overleving op voedselrijk grasland. Een aantal organisaties, waaronder SBB, boerenvereniging Fjûrlannen, BN/LTO en SOVON, willen bij het SBB-natuurgebied De Deelen, Fryslân, een proef starten. Het plan is om in voorjaar 2008 een deel van het goede opgroeiend gebied op boerenland rond het natuurreservaat ontoegankelijk te maken door het plaatsen van een raster. Hierdoor worden ganzenfamilies belet om naar voedselrijk grasland te zwemmen of te lopen. De verwachting is dat de jongenproductie hierdoor aanzienlijk af zal nemen en op termijn ook de omvang van de broedpopulatie. Als gevolg hiervan zal de schade aan grasland rond De Deelen ook evenredig afnemen. Om de effectiviteit van dit soort ingrepen goed te kunnen inschatten voor andere gebieden zal de proef in 2008 naar meerdere gebieden moeten worden uitgebreid. In 2007 is op beperkte schaal in De Deelen een nulmeting van het broedsucces uitgevoerd. Voor het bepalen van het effect van het raster op de jongenproductie is een dergelijke nulmeting essentieel.

Raster Grauwe Ganzen Axelse Kreek

In 2007 heeft het bestuur ingestemd om de materialen benodigd voor een tijdelijk raster rondom de Axelse Kreek (Zeeuws Vlaanderen) te financieren. Doel van het project is het opgroeiend gebied voor jonge grauwe ganzen

die in de Axelse Kreek zijn geboren te verminderen en daarmee ook de door ganzen veroorzaakte schade aan akkergewassen te verlagen. In het voorjaar van 2007 werd door SBB een tijdelijk raster geplaatst langs de Axelse Kreek. Uit onderzoek door SOVON (vogelonderzoek Nederland) is gebleken dat overleving van jonge ganzen tussen uitkomen en uitvliegen bleek 28,7 % (65 families). Er is geen nulmeting uitgevoerd in de jaren voor de plaatsing van het raster. De jongenoverleving in de Axelse Kreek in 2007 is laag in vergelijking met gegevens uit andere gebieden in Nederland en Zeeuws Vlaanderen. Ten opzichte van de Zwartenhoekse Kreek (slechts gelegen op een kilometer van de Axelse Kreek) was de jongenoverleving 52%. Deze resultaten laten zien dat het raster het opgroeigebied voor jonge grauwe ganzen zodanig heeft verminderd dat de overleving is verlaagd. Dit heeft ook zijn uitwerking gehad op de gewasschade veroorzaakt door overzomerende grauwe ganzen op de naast gelegen akkerbouwpercelen. Was deze gewasschade in 2005 nog € 10.022,- en in 2006 nog € 14.211,-. In 2007 is de schade teruggelopen tot € 4.244,-. Hiermee lijkt één van de belangrijkste doelstellingen, namelijk een reductie van de gewasschade van 25%, te zijn gehaald. Hierbij moet wel een kanttekening worden geplaatst dat er minder schadegevoelige gewassen werden geteeld (o.a. bruine bonen). Deze proef zal in 2008 worden herhaald.

Telling brandganzen Deltagebied

Het Faunafonds heeft in 2007 de Minister geadviseerd ook voor de provincies Zeeland en Zuid-Holland de einddatum voor overwinterende brandganzen voor dat jaar te bepalen op 1 mei. Uit tellingen van SOVON bleek de laatste jaren dat na 1 april nog steeds aanzienlijke aantallen brandganzen in Zuid-Holland en Zeeland aanwezig zijn. Het Faunafonds heeft SOVON gevraagd de aantallen brandganzen in april – mei 2007 in het Deltagebied te tellen voor de evaluatie van de situatie in het voorjaar van 2007 en een nieuw advies voor 2008. Rond 1 april 2007 werden in het Deltagebied 67.963 brandganzen geteld. Rond 14 april 41.861 en rond 5 mei 17.128 (inclusief op het nest aanwezige broedvogels). Het aantal op 5 mei is nauwelijks hoger dan de schatting van de gehele lokale zomerpopulatie in het Deltagebied, die in juli 2007 op 15.542 vogels werd geschat. Het overgrote deel van de winterpopulatie is begin april nog in het Deltagebied aanwezig. De afgelopen 30 jaar is het aan-

deel van de winterpopulatie dat nog in april aanwezig was, uitgedrukt als het percentage van het maximale aantal getelde brandganzen gedurende de winter toegenomen van circa 10% tot ruim 50%. Deze toename heeft zich vooral voltrokken vanaf het seizoen 1994/1995. Deze ontwikkeling loopt parallel met die in het Waddengebied. In het Waddengebied blijven grote aantallen brandganzen tot ongeveer midden mei. In het Deltagebied zijn vrijwel alle overwinterende vogels begin mei al vertrokken.

Vossenbeheer in weidevogelgebied Waterland

In recente jaren is in het weidevogelgebied van Waterland een hoge predatie door vossen vastgesteld. In 2007 is een onderzoek gestart naar de mogelijkheden voor efficiënt vossenbeheer in Waterland. In dit onderzoek zullen drie samenhangende aspecten van vossenbeheer worden onderzocht: (1) het gedrag en terreingebruik van vossen in weidevogelgebieden; (2) praktische mogelijkheden van landschapsbeheer ter preventie van vossenpredatie op weidevogels; (3) praktische mogelijkheden en het effect van toegespitst vossenbeheer. Doel van het onderzoek is om inzicht te verwerven in de praktische mogelijkheden om in weidevogelgebieden de dichtheden van vossen gedurende de broedtijd terug te brengen.

Voor dit onderzoek zullen de effecten van regulier en toegespitst vossenafschot worden vergeleken met het effect van het achterwege laten van vossenafschot. Verder zullen gebieden zonder biotoopbeheer en zonder vossenafschot vergeleken worden met gebieden met intensief biotoopbeheer gericht op het ongeschikt maken van het landschap voor vossen. In dit project zal een samenwerking tot stand worden gebracht tussen wildbeheereenheden, terreinbeheerders en de Vereniging Agrarisch Natuurbeheer Waterland. In 2007 is een nulmeting verricht naar het terreingebruik van vossen zonder biotoopbeheer en met regulier vossenbeheer, zoals dat sinds 2006 wordt uitgevoerd. In de komende jaren zullen de verschillende beheersscenario's worden toegepast.

Konijnen op voetbalvelden

Het Faunafonds heeft studenten van Wageningen Universiteit opdracht gegeven om een kort onderzoek te doen naar de omvang van schade veroorzaakt door konijnen aan voetbalvelden in Gelderland. Na een zeer

sterke afname van de konijnenpopulatie vanaf 1990 is de populatie de afgelopen jaren gestabiliseerd. Op terreinen als industriegebieden, begraafplaatsen en sportvelden is er zelfs sprake van een duidelijke stijging van de aantallen. Deze stijging veroorzaakt in toenemende mate overlast. Vooral sport- en golfverenigingen ervaren konijnen als ongewenst.

Uit een enquête naar de meeste voetbalverenigingen in Gelderland bleek dat een groot deel van de verenigingen die gereageerd hebben de schade als ernstig ervaart die stijgende is. Vooral de verenigingen buiten de bebouwde kom en in agrarisch gebied hebben vaker overlast van konijnen. Uit het aantal ontheffingen om konijnen te bestrijden die door de provincies worden afgegeven kan geen indruk worden gekregen over de omvang van het probleem. Daarom verdient het aanbeveling om voor alle gevallen dat konijnen op sportvelden moeten worden bestreden een ontheffing aan te vragen (die meestal zal worden verleend), zodat op landelijk niveau een betere indruk wordt verkregen in de omvang van de overlast van konijnen. Dit beleid wordt momenteel uitgevoerd volgens het Faunabeheerplan van de Provincie Noord-Brabant.

Voorlichting door het Faunafonds

Dagelijks ontvangt het Faunafonds vele verzoeken om telefonisch advies over het voorkomen van schade door inheemse diersoorten. Daarnaast geven de consultants van het Faunafonds voorlichting op bijeenkomsten van wildbeheereenheden, landbouworganisaties en terreinbeherende organisaties over de taken van het fonds, de voorwaarden waaronder een tegemoetkoming in de schade wordt verstrekt en hoe schade kan worden beperkt en voorkomen.

In het verslagjaar zijn door medewerkers van het Faunafonds in totaal 11 presentaties verzorgd voor wilbeheereenheden, regionale afdelingen van landbouworganisaties en bijeenkomsten van handhavers.

Naast deze presentaties heeft het Faunafonds meegewerkt aan een achttal artikelen in landelijke en regionale kranten, vakbladen en overige bladen.

Website van het Faunafonds

Sinds de inwerkingtreding van het Faunafonds is de website van het fonds operationeel. De website van het Faunafonds wordt zoals uit bovenstaande tabel blijkt goed bezocht. In 2007 is een toename van ruim 20% van het aantal malen dat de website is bezocht te constateren. (2006 40.327 bezoeken). De piek van de bezoeken is over het jaar gezien wat verschoven. In 2007 de piek in de maanden april, mei, juni en juli terwijl dat in 2006 lag in de eerste maanden van het jaar. Het aantal bezoeken aan de website in 2007 was gemiddeld 133 (2006 120) per dag. Tenslotte is nog vermeldenswaard dat bij nadere analyse van de cijfers van bijvoorbeeld december 2007 blijkt dat van het aantal bezoeken ca. 1600 bezoekers van de KNJV website kwamen, ca. 500 van Google en slechts een handvol via de website van het Ministerie van LNV. De cijfers van 2007 tonen aan dat de website een goed middel is om informatie te verstrekken. Hoewel het Faunafonds voortdurend bezig is de website te verbeteren bestaat het voornemen de website in 2008 geheel te moderniseren.

Tabel 4: bezoekersaantallen website Faunafonds 2007

2007	bezoeken	gem. bezoeken per dag	max. bezoeken per dag	formulieren
januari	3.808	123	166	412
februari	3.618	129	179	593
maart	4.484	145	198	602
april	3.823	127	211	434
mei	4.776	154	265	556
juni	4.882	163	206	361
juli	5.190	167	226	685
augustus	4.219	136	184	547
september	3.427	114	166	392
oktober	3.791	122	193	583
november	3.319	111	151	556
december	3.178	103	193	466
totaal	48.515	133	195	6.187

3.4 Overige taken van het Faunafonds.

De Minister van Landbouw Natuur en Voedselkwaliteit heeft het bestuur van het Faunafonds gevraagd aanvullend op de wettelijke taken een aantal andere taken permanent op zich te nemen. Dit betreft in hoofdzaak taken die in het verleden door het Jachtfonds werden uitgevoerd en die betrekking hebben op de volgende onderwerpen: onderhoud rasters, gedoogovereenkomsten dassen, gedoogovereenkomsten edelherten en preventieve maatregelen rotganzen Texel. Na de inwerkingtreding van de Flora- en faunawet heeft het Faunafonds stilzwijgend deze taak overgenomen, maar de Minister heeft in 2005 het Faunafonds formeel verzocht deze taken over te nemen.

Onderhoud rasters

Ter voorkoming en beperking van schade door edelherten en wilde zwijnen is ten tijde van het Jachtfonds ca. 200 km afrastering aangebracht op de Veluwe. Deze rasters die veelal op particuliere gronden staan werden door het Jachtfonds onderhouden. Na 1 april 2002 is het onderhoud van de rasters door het Faunafonds overgenomen. Jaarlijks vindt een inspectie van alle rasters plaats en wordt gezien welk deel van het raster moet worden vervangen. Inspectie en onderhoud vindt plaats door Arfman Holten. Wordt in de loop van het jaar schade aan een raster gemeld dat wordt Arfman verzocht de reparatie daarvan ter hand te nemen. Op plaatsen waar geen raster kan worden geplaatst, bij wegovertgangen ed. zijn betonnen roosters aangebracht.

Gedoogovereenkomsten dassen

Het Faunafonds heeft met ingang van 2006 opnieuw overeenkomsten voor de periode van vijf jaar afgesloten met grondgebruikers die een dassenburcht of één of meer dassenpijpen op hun gronden hebben. In de loop van het verslagjaar is een fors aantal aanvragen voor het afsluiten van een dassenovereenkomst ontvangen. In totaal is in 2007 met 540 (2006: 459) grondgebruikers een dassengedoogovereenkomst afgesloten.

Gedoogovereenkomsten edelherten

Het Faunafonds heeft in 2006 met 27 ondernemers op de Veluwe overeenkomsten afgesloten voor het medegebruik van landbouwpercelen door edelherten. De landbouwpercelen zijn voorzien van een wilde zwijnen-

kerend raster wat geen belemmering vormt voor edelherten. Voor de schade die edelherten aan de gewassen veroorzaakten is met deze ondernemers een overeenkomst gesloten. In de overeenkomst zijn afspraken gemaakt over het toelaten van de edelherten op de gewassen en de wijze waarop de schade door de edelherten zal worden gecompenseerd.

Taxaties van de overeenkomsten die in het kader van de opvang van overwinterende ganzen worden verricht

Met de directie Natuur en de Dienst Regelingen van het Ministerie van LNV is afgesproken dat het Faunafonds opdracht verleent de schade door overwinterende ganzen en smienten in de aangewezen ganzenfoeragegebieden op percelen waarvoor grondgebruikers een opvangovereenkomst voor het opvangen van overwinterende ganzen en smienten laat vaststellen. De kosten daarvan worden aanvankelijk door het Faunafonds voorgeschoten en achteraf gedeclareerd bij de Dienst Regelingen.

4 Bedrijfsvoering

24

Secretariaat

Als gevolg van de verhuizing begin december 2007 van Dienst Regelingen unit Zuidwest van Dordrecht naar Den Haag, voert het Faunafonds vanaf 1 december 2007 twee taken zelf uit. Deze taken zijn de intake van verzoekschriften en de betalingen van de tegemoetkomingen. Ter voorbereiding van deze taakoverdracht is in samenwerking met de unitmanager van de Dienst Regelingen een businesscase opgesteld waarin een tweetal opties is uitgewerkt. Uiteindelijk is gekozen voor de optie waarbij het Faunafonds zelf de intake van de verzoekschriften alsmede de betalingen van de tegemoetkomingen zal verzorgen. Met de directie Natuur is afgesproken dat teneinde deze taken te kunnen uitvoeren voor de jaren 2008 tot en met 2011 jaarlijks g120.000 beschikbaar wordt gesteld. Inmiddels is voor wat betreft de taken verbonden aan de intake een detachingsovereenkomst met een uitzendbureau afgesloten. In overleg met de huisbankier van het Faunafonds is bezien hoe de betaling van te verlenen tegemoetkomingen kan geautomatiseerd. Per 1 december 2007 geschiedt de betaling geheel automatisch. Uit het administratieve systeem wordt gelijktijdig met de toewijzende beschikking een bestand gegenereerd dat kan worden ingelezen in het electronic bankingsysteem van de bank. Met deze werkwijze is de periode waarbinnen de betaling kan plaatsvinden teruggebracht van gemiddeld één week tot minder dan een halve dag. Onveranderd zijn gebleven de taken die de Afdeling Recht en Rechtsbescherming van de Dienst Regelingen uitvoert in het kader van de advisering over en juridische bijstand ten aanzien van de behandeling van bezwaar- en beroepschriften. Ook is met het LNV-loket afgesproken dat grondgebruikers die niet over internet beschikken daar een verzoekschrift faunaschade en bedrijfskaarten kunnen aanvragen.

De formatie van het secretariaat van het Faunafonds is bepaald op 12 fte permanent en 2,5 fte tijdelijk. Die tijdelijke formatie heeft betrekking op de coördinator onderzoek (0,5 fte) en de beleidsmedewerker faunazaken, die beiden voor twee jaren op detacheringbasis bij het secretariaat tewerk gesteld zijn. Tevens huurt het Faunafonds regelmatig, afhankelijk van het werkaanbod, een administratieve kracht in op uitzendbasis.

Verhuizing

Per 17 december 2007 is het Faunafonds verhuisd. Het

Faunafonds is nog steeds gehuisvest in het bedrijfsverzamelgebouw aan de Burgemeester de Raadtsingel in Dordrecht, maar op een andere etage. Als gevolg van de verhuizing beschikt het Faunafonds over meer werkruimte.

Projectorganisatie ganzenopvang winterseizoen 2006/2007

In 2006 is het tweede projectjaar voor de opvang van de ganzen voor het winterseizoen 2006/2007 gestart. Het project wordt onder verantwoordelijkheid van Dienst Regelingen uitgevoerd. Het Faunafonds verleent de opdracht tot het vaststellen van de schadecomponent in de ganzenopvanggebieden.

Informatisering en automatisering

De verzoekschriften faunaschade worden ingevoerd in het Faunafonds 2000 systeem, een op basis van MSAccess en SQL server gebaseerd automatiseringsprogramma. Voor het beheer en onderhoud van dit programma wordt een extern bedrijf ingeschakeld. In het verslagjaar 2007 zijn diverse verbetering doorgevoerd die ervoor zorgen dat het systeem efficiënter en effectiever werkt. Een voorbeeld daarvan is hiervoor al gegeven ten aanzien van de betalingen.

In 2007 hebben zich twee voorvallen voorgedaan, waardoor het administratieve systeem waarin de verzoekschriften worden verwerkt (Faunafonds 2000 systeem) gedurende meerdere dagen niet beschikbaar was. De uitval werd beide keren veroorzaakt door slechte communicatie binnen DICTU. Dit is inmiddels besproken en er zijn stappen ondernomen om dit in de toekomst te voorkomen.

Voor wat betreft de overige automatisering maakt het secretariaat gebruik van de standaard die op elke LNV vestiging wordt geboden. De ondersteuning hierbij komt van DICTU.

Communicatie

Het Faunafonds wil een transparante pro-actieve en maatschappijbewuste organisatie zijn en besteedt daarom ook veel aandacht aan de communicatieve invulling van de taken van het fonds. Als voorbeeld kan in de eerste plaats worden genoemd de website van het fonds, waarover in hoofdstuk drie is gerapporteerd.

5 Sociaal Jaarverslag

Personeel

In hoofdstuk 4 is ingegaan op het secretariaat van het Faunafonds als organisatieonderdeel. Hier zal daarom worden ingegaan op personeelszaken.

Het aantal medewerkers dat eind 2007 voor het secretariaat van het Faunafonds werkzaam was bedroeg in totaal 14 (6 vrouwen en 8 mannen) waarvan drie medewerkers via de projectorganisatie voor de ganzenopvangovereenkomsten.

Eén keer per jaar wordt met alle medewerkers een ontwikkelingsgesprek gevoerd.

Bij het secretariaat zijn vier consultants werkzaam. De indeling van de werkgebieden is als volgt. De consultant voor Noord-Nederland treedt namens het Faunafonds op in de provincies Groningen, Friesland en Drenthe. De consultant Oost werkt in de provincies Overijssel, Gelderland en Utrecht. De consultant west werkt in de provincies Flevoland, Noord-Holland en Zuid-Holland. De consultant Zuid in Zeeland, Noord-Brabant en Limburg.

Arbeidsomstandigheden

Het secretariaat van het Faunafonds is gehuisvest in het BurgRaadtgebouw in Dordrecht. Dit betreft een verzameltkantoorpand waarin behalve het Faunafonds ook een editie van het Algemeen Dagblad, een lokale krant, een ingenieurs-bureau, een tweetal gerechtsdeurwaardersbedrijven, een kindercrèche alsmede een tandartspraktijk zijn gehuisvest. Gemiddeld bevinden zich per dag 250-300 personen in het pand. Het pand is een modern kantoorpand dat is gelegen tegenover het NS station Dordrecht. De bereikbaarheid met openbaar vervoer is uitstekend. Aan de zij- en achterkant van het pand zijn voldoende parkeerplaatsen beschikbaar.

Bedrijfshulpverlening

In het pand is een bedrijfshulpverleningsorganisatie opgezet. Binnen die organisatie zijn ontruimers, bedrijfshulpverleners en EHBO'ers actief. De secretaris van het Faunafonds is ploegleider voor de EHBO'ers in het pand.

Door het vertrek van de Dienst Regelingen, die ook de bevelvoerder BHV leverde is de BHV-organisatie thans in herstructurering. Door de vele "kleine" huurders is de BHV-organisatie zoals die voorheen bestond thans niet meer haalbaar en betaalbaar. Daarom is besloten uitsluitend nog te werken met personen die de basis BHV-

training hebben gevolgd. De vijf personen met een EHBO diploma blijven beschikbaar maar dit aantal zal niet worden uitgebreid. Begin 2008 is door de huurders gezamenlijk opdracht gegeven offerte uit te brengen voor het schrijven van een nieuw BHV-plan voor alle huurders gezamenlijk.

Ondernemingsraad

Het Faunafonds kent gelet op de omvang van het secretariaat geen eigen ondernemingsraad, maar maakt deel uit van de ondernemingsraad van de Directie Natuur. De medewerkers van het Faunafonds worden in de ondernemingsraad vertegenwoordigd door een medewerkster van het secretariaat van het Faunafonds. Met de overstap van een administratief medewerkster van de directie Natuur, die tevens lid van de Ondernemingsraad was, naar het secretariaat van het Faunafonds is het Faunafonds zelfs met twee personen vertegenwoordigd in de Ondernemingsraad.

Personeelsvereniging MELADO

Tot medio 2007 bestond in Dordrecht de personeelsvereniging MELADO. Dit was de personeelsvereniging van de medewerkers van de Dienst Regelingen die in Dordrecht werkzaam zijn en waar zeven medewerkers van het Faunafonds lid van waren. Met het vertrek van de Dienst Regeling is ook de personeelsvereniging beëindigd. Enkele van de medewerkers zijn lid van de LNV-vereniging LAVIVO in Den Haag.

6 Jaarrekening en accountantsverklaring

26 6.1 BALANS PER 31 DECEMBER 2007 (na resultaatbestemming)

<i>ACTIVA</i>	31 december		31 december	
	2007		2006	
	€	€	€	€
VLOTTENDE ACTIVA				
Vorderingen	18.617		-	
Liquide middelen	<u>1.069.734</u>		<u>1.682.849</u>	
		<u>1.088.351</u>		<u>1.682.849</u>
<i>PASSIVA</i>				
BESTEMMINGSFONDS		952.317		938.312
KORTLOPENDE SCHULDEN		<u>136.034</u>		<u>744.537</u>
		<u>1.088.351</u>		<u>1.682.849</u>

6.2 STAAT VAN BATEN EN LASTEN OVER HET JAAR 2007

BATEN	Werkelijk 2007 €	Begroting 2007 €	Werkelijk 2006 €
Wettelijke taken			
Bijdragen LNV en provincies tegemoetkomingen schade beschermde inheemse diersoorten	5.204.120	5.758.000	5.268.373
Heffing aanvragers	-	50.000	-
Bijdragen LNV onderzoek, voorlichting en opleiding	511.830	510.000	512.865
Bijdrage LNV overige bestuurskosten	65.000	50.000	80.538
Bijdrage LNV secretariaatkosten	224.434	285.000	230.792
Bijdrage LNV kosten derden	1.179.191	1.000.000	1.391.463
Financiële baten	49.427	10.000	56.581
	<u>7.234.002</u>	<u>7.663.000</u>	<u>7.540.612</u>
Opdrachten derden			
Bijdrage LNV preventie schade beschermde dieren (rasters)	182.161	230.000	212.439
Bijdrage LNV gedoogovereenkomsten (dassen en herten)	503.182	385.000	383.535
Bijdrage LNV ganzenopvangovereenkomsten	1.206.741	957.000	967.747
Bijdrage LNV V_gans	1.064.475	1.220.000	9.732.380
	<u>2.956.559</u>	<u>2.792.000</u>	<u>11.296.101</u>
Totale baten	<u>10.190.561</u>	<u>10.455.000</u>	<u>18.836.713</u>

LASTEN	Werkelijk 2007 €	Begroting 2007 €	Werkelijk 2006 €
Wettelijke taken			
Tegemoetkoming schade beschermde inheemse diersoorten	5.253.547	5.758.000	5.324.954
Onderzoek, voorlichting en opleiding	497.825	510.000	834.878
Bestuur	65.000	50.000	80.538
Secretariaat	224.434	345.000	230.792
Kosten derden (taxateurs)	1.179.191	1.000.000	1.391.463
	<u>7.219.997</u>	<u>7.663.000</u>	<u>7.862.625</u>
Opdrachten derden			
Preventie schade beschermde dieren	182.161	230.000	212.439
Gedoogovereenkomsten (dassen en herten)	503.182	385.000	383.535
Ganzen opvangovereenkomsten	1.206.741	957.000	967.747
V_gans	1.064.475	1.220.000	9.732.380
	<u>2.956.559</u>	<u>2.792.000</u>	<u>11.296.101</u>
Totale lasten	<u>10.176.556</u>	<u>10.455.000</u>	<u>19.158.726</u>
Totale baten	<u>10.190.561</u>	<u>10.455.000</u>	<u>18.836.713</u>
Totale lasten	<u>10.176.556</u>	<u>10.455.000</u>	<u>19.158.726</u>
RESULTAAT	<u>14.005</u>	<u>-</u>	<u>(322.013)</u>
Resultaatbestemming			
Bijdragen LNV onderzoek, voorlichting en opleiding	511.830		512.865
Kosten onderzoek, voorlichting en opleiding	(497.825)		(834.878)
Onttrekking respectievelijk toevoeging aan de bestemmingsfondsen	<u>14.005</u>		<u>(322.013)</u>

6.3 GRONDSLAGEN VOOR DE FINANCIËLE VERSLAGGEVING

ALGEMEEN

Wettelijke taken

De wettelijk taken van het Faunafonds betreffen:

- het bevorderen van maatregelen ter voorkoming en bestrijding van schade door dieren;
- het in de daarvoor in aanmerking komende gevallen verlenen van tegemoetkomingen in geleden schade, aangericht door dieren behorende tot beschermde inheemse diersoorten;
- gedeputeerde staten van de provincies van advies te dienen over de uitvoering van aan hen bij wet opgedragen taken;
- De Minister van LNV van advies te dienen bij het ontwerp van algemene maatregelen van bestuur en ministeriële regelingen.

Financiering

De lasten van het Faunafonds worden door de Minister van LNV gefinancierd tot ten hoogste de door het Ministerie goedgekeurde begroting (zoals opgenomen op pagina 27), verminderd met ontvangen financiering van derden, met uitzondering van betaalde tegemoetkomingen en gerelateerde taxatiekosten wegens schade door beschermde inheemse diersoorten en de projectkosten V_gans, waarvoor een open eind regeling geldt. Tegemoetkomingen worden doorbelast aan provincies indien en voor zover deze toerekenbaar zijn aan het provinciale ontheffingsbeleid.

GRONDSLAGEN VOOR DE WAARDERING VAN ACTIVA EN PASSIVA

Algemeen

De waardering van activa en passiva en de bepaling van het resultaat vinden plaats op basis van historische kosten. Activa en passiva worden gewaardeerd tegen nominale waarde, tenzij in de onderstaande toelichting anders is vermeld.

Vorderingen

Vorderingen worden gewaardeerd tegen nominale waarde, waar nodig onder aftrek van een voorziening voor oninbaarheid. De voorziening wordt bepaald op grond van een individuele beoordeling van de openstaande vorderingen.

Liquide middelen

De liquide middelen staan, voor zover niet anders vermeld, ter vrije beschikking van het Faunafonds.

GRONDSLAGEN VOOR DE BEPALING VAN BATEN EN LASTEN

Lasten

Lasten worden aan het verslagjaar toegerekend voor zover zij tot betalingen in dat verslagjaar hebben geleid, met uitzondering van de kosten van onderzoek, voorlichting en opleiding die aan het verslagjaar worden toegerekend op basis van het baten en lasten stelsel.

Baten

Baten worden aan het verslagjaar toegerekend naar gelang de gerelateerde subsidiabele lasten aan het verslagjaar zijn toegerekend, met inachtneming van het onder “financiering” op deze pagina vermelde, met uitzondering van de te ontvangen bijdragen LNV onderzoek, voorlichting en opleiding, welke aan het verslagjaar zijn toegerekend afgeleid van het aantal uitgegeven jachtakten.

6.4 TOELICHTING OP DE BALANS PER 31 DECEMBER 2007

Vorderingen	31 december 2007 €	31 december 2006 €
Ministerie van LNV-DR	18.617	-
Saldo per 31 december	18.617	-

De vordering op het Ministerie LNV-DR is als volgt te specificeren:	2007 €
Taxatiekosten project V_gans	841.823
Uitzendkrachten project V_gans	4.239
Kooikers- en valkeniersakten	7.830
Af: ontvangen in 2007	-835.275
Saldo per 31 december	18.617

Liquide middelen	31 december 2007 €	31 december 2006 €
ABN AMRO Bank N.V., ondernemersrekening I	137.208	915.206
ABN AMRO Bank N.V., ondernemersrekening II	759.666	755.520
ABN AMRO Bank N.V., ondernemersdeposito I	169.687	8.973
ABN AMRO Bank N.V., ondernemersdeposito II	3.173	3.150
	1.069.734	1.682.849

Het saldo van ondernemersrekening I en het ondernemersdeposito staat ter vrije beschikking van het Faunafonds. Ten aanzien van ondernemersrekening II beschikt het Faunafonds niet over betalingsbevoegdheden; deze zijn tot 1 december 2007 toegekend aan de Dienst Regelingen van het Ministerie van LNV. Vanaf 1 december 2007 is wegens het vertrek van Dienst Regelingen uit Dordrecht afgesproken dat het Faunafonds de intake van de verzoekschriften alsmede de betalingen zelf zal gaan verrichten. Conform het met de Secretaris-Generaal van het Ministerie van LNV gesloten Aansturingsarrangement is het saldo van € 507.000 ondernemersrekening II per 23 januari 2008 teruggestort naar het Ministerie van LNV.

BESTEMMINGSFONDS	2007 €	2006 €
Saldo per 1 januari	938.312	1.260.325
Bijdragen LNV onderzoek, voorlichting en opleiding	511.830	512.865
Kosten van onderzoek, voorlichting en opleiding	(497.825)	(834.878)
Saldo per 31 december	952.317	938.312

De bijdragen LNV onderzoek, voorlichting en opleiding hebben voor een bedrag van € 504.000 (2006 en 2005: idem) betrekking op jachtakten en voor een bedrag van € 7.830 (2006: € 8.865) op kooikers- en valkeniersakten. Ook in 2008 zal evenals in 2007 en 2006 een bedrag van € 235.000 worden besteed ten behoeve van monitoring en evaluatie ganzen. Tenslotte heeft het bestuur besloten in 2007 en 2008 de detachering van de coördinator onderzoek voor 0,6 fte te continueren ten laste van de bestemmingsfondsen.

KORTLOPENDE SCHULDEN	31 december 2007 €	31 december 2006 €
Ministerie van LNV-DN, te veel ontvangen subsidie	136.034	509.537
Te betalen kosten van onderzoek, voorlichting en opleiding	-	235.000
Saldo per 31 december	136.034	744.537

Verloop te betalen Ministerie LNV-DN:

Boekjaar	Totale baten volgens jaarrekening boekjaar	Af: financiële baten volgens jaarrekening boekjaar	Af: ontvangen inzake kooikers- en valkeniersakten in boekjaar	Af: ontvangen van provincies in boekjaar	Af: ontvangen voorschotten van Ministerie van LNV-DN in boekjaar	Af: ontvangen van Ministerie LNV-DN in 2006 inzake afrekening voorgaande jaren	Saldo te vorderen/ betalen LNV-DN per 31 december 2006	Af: ontvangen van Ministerie LNV-DN in 2007 inzake afrekening voorgaande jaren	Af: ontvangen van Ministerie LNV-DR in 2007 inzake afrekening voorgaande jaren	Saldo te vorderen/ betalen LNV-DN per 31 december 2007
	€	€	€	€	€	€	€	€	€	€
2002	2.030.593	-1.133	-3.672	-	-2.000.000	-26.921	-1.133	1.133	-	-
2003	11.803.036	-6.302	-10.323	-	-13.124.785	1.332.072	-6.302	6.302	-	-
2004	9.850.655	-13.040	-6.705	-838	-8.031.000	-1.799.910	-838	838	-	-
2005	13.636.565	-14.165	-	-17.355	-12.923.500	-698.901	-17.356	17.356	-	-
2006	18.836.713	-56.581	-6.930	-29.049	-19.228.061	-	-483.908	483.908	8.865	-8.865
							-509.537	509.537	8.865	-8.865
2007 (totaal)	10.190.561	-49.427	-	-	-	-	-	-	-	-
Af: 2007 (DR)	-853.892	-	-	-	-	-	-	-	-	-
2007 (DN)	9.336.669	-49.427	-	-239.411	-9.175.000	-	-	-	-	-127.169
							-509.537	509.537	8.865	-136.034

Het bedrag 2007 ad € 853.892 dat ten laste komt van Dienst Regelingen betreft taxatiekosten project V_gans ad € 841.823, uitzendkrachten project V_gans ad € 4.239 en kooikers- en valkeniersakten ad € 7.830. De toelichting van het project V_gans is opgenomen onder de toelichting op de staat van baten en lasten over het jaar 2007. De vordering op Dienst Regeling is afzonderlijk in de balans gepresenteerd.

6.5 NIET UIT DE BALANS BLIJKENDE VERPLICHTINGEN

Ganzen opvangovereenkomsten

Voor het seizoen 2007/2008 is de uitvoering van de ganzenopvangovereenkomsten onder verantwoordelijkheid van de provincie gebracht (PSAN). In tegenstelling tot voorgaande jaren betreffen dit uitsluitend zesjarige overeenkomsten. Het animo voor deze overeenkomsten af te sluiten ligt lager dan de afgelopen twee jaren. Hierdoor zal het beroep op de Faunafonds-regeling in 2008 naar verwachting hoger zijn.

Voor de opvang van rotganzen en taigarietganzen zijn via drie agrarische natuurverenigingen met grondgebruikers op de Waddeneilanden en twee individuele grondgebruiker opvangovereenkomsten afgesloten ingaande 1 oktober 2007 voor het seizoen 2007/2008. De resterende verplichtingen per 31 december 2007 bedragen circa € 1.000.000.

Voorts zijn op verzoek van de Minister van LNV met een tiental agrarische ondernemers in Westelijk Noord-Brabant en in Zeeuws-Vlaanderen in het kader van de pilot Experimentele ganzenpakketten op zware klei opvangovereenkomsten voor ganzen afgesloten. De resterende verplichtingen per 31 december 2007 bedragen ca. € 52.000.

Dassen gedoogovereenkomsten

Het Faunafonds heeft per 1 januari 2006 met individuele grondgebruikers gedoogovereenkomsten afgesloten tot 31 december 2010. De resterende verplichtingen per balansdatum bedragen circa € 1.150.000.

Edelherten gedoogovereenkomsten

Met een dertigtal individuele grondgebruikers op de Veluwe zijn per 1 januari 2006 gedoogovereenkomsten voor edelherten afgesproken. De overeenkomst geldt in beginsel voor vijf jaar. Jaarlijks wordt nadat de eigen verklaring is overgelegd, de gedoogvergoeding uitgekeerd. De resterende verplichtingen per 31 december 2007 bedragen circa € 65.000 per jaar.

Tegemoetkomingen schade beschermde inheemse diersoorten en taxatiekosten

Aangezien tegemoetkomingen en taxatiekosten in de jaarrekening verwerkt worden voor zover betaling heeft plaatsgevonden, is de verplichting inzake schademeldingen en taxaties die hun oorsprong hebben voor 31 december 2007 niet in de balans opgenomen. Voorts is sprake van nog niet afgewikkelde bezwaarschriften en enkele beroepsprocedures. Hoewel het belang van deze verplichtingen aanzienlijk is, is kwantificering van de verplichtingen niet mogelijk.

6.6 TOELICHTING OP DE STAAT VAN BATEN EN LASTEN OVER HET JAAR 2007

BATEN

Bijdragen LNV en provincies

Het Ministerie van LNV heeft de begroting goedgekeurd per brief d.d. 23 november 2006, kenmerk DN.2006/3678 en aangepast per brief d.d. 7 november 2007, kenmerk DN.2007/3314. De begroting van de projectkosten V-gans is per brief d.d. 21 maart 2008, kenmerk DN.2008/1041, goedgekeurd door het Ministerie van LNV. Voor een nadere toelichting wordt verwezen naar de toelichting bij de baten.

Heffing aanvragers

In de begroting is een te ontvangen bedrag opgenomen begrepen ad € 50.000 ter zake van behandelkosten. Alvorens het Faunafonds een bedrag voor behandelkosten kan heffen is een wijziging van de Flora- en Faunawet nodig en dient het bedrag bij Ministeriële regeling te worden vastgesteld. De wijziging van de wet heeft inmiddels plaats gevonden. Tot op heden is de hoogte van de heffingen nog niet bij ministeriële regeling vastgesteld en derhalve in 2007 niet van toepassing.

Financiële baten

Betreft de bijgeschreven rentevergoeding op de tegoeden bij de ABN AMRO Bank N.V.

WETTELIJKE TAKEN**Tegemoetkomingen schade beschermde inheemse diersoorten**

De betaalde tegemoetkomingen in 2007 zijn als volgt te specificeren:

	Werkelijk 2007 €	Begroting 2007 €	Werkelijk 2006 €
Schade wildsoorten	44.021	34.000	28.521
Schade ganzen	3.612.574	4.150.000	3.027.003
Schade zwanen	74.419	106.000	80.195
Schade watervogels	639.595	634.000	559.479
Schade zangvogels	595.603	622.000	594.142
Schade kraaiachtigen	59.092	93.000	101.467
Schade overige vogels	3.170	6.000	1.324
Schade zoogdieren	225.073	113.000	932.823
	<u>5.253.547</u>	<u>5.758.000</u>	<u>5.324.954</u>

Toelichting:

De tegemoetkomingen in de schade door wildsoorten en overwinterende ganzen en andere watervogels zijn toegenomen. Opvallend is dat de tegemoetkomingen voor hazenschade zijn toegenomen. De reden hiervoor is gelegen in de late start van het groeiseizoen waardoor hazenschade is opgetreden in kiemende akkerbouwgewassen. Het totale bedrag van de overige bejaagbare soorten is nagenoeg gelijk gebleven. De reden dat de tegemoetkomingen voor schade door overwinterende ganzen en andere watervogels is toegenomen is de stijging van de marktprijzen van veevoerders, alsmede slechtere weersomstandigheden, waardoor gewassen zich minder goed hebben kunnen ontwikkelen en ganzen daar schade hebben kunnen veroorzaken.

De schade veroorzaakt door zangvogels is nagenoeg gelijk gebleven. Daarbij moet worden opgemerkt dat in de eerste twee maanden van 2008 nog een bedrag ad € 200.000 is betaald aan schade die in 2007 is aangericht. Hierdoor is de absolute schade aanzienlijk gestegen. De oorzaak van de schade is gelegen in het feit dat zangvogels in toenemende mate schade veroorzaken in fruit. Met name in de perensoort Conference, waarvan het areaal aanzienlijk is uitgebreid. Gebleken is dat deze perensoort bijzonder kwetsbaar is voor vogelschade.

Ten aanzien van de tegemoetkomingen in de schade door zoogdieren kan worden vermeld dat deze sterk is afgenomen. In het bedrag dat in 2006 is uitbetaald is een bedrag opgenomen van € 700.000 in verband met de schade door woelratten. Daarnaast moet worden vermeld dat ook de schade die edelherten en damherten aanrichten aanzienlijk is toegenomen.

Voor tegemoetkomingen geldt een openeind regeling; de kosten zijn moeilijk te begroten, omdat incidenten niet te voorzien zijn.

Onderzoek, voorlichting en opleiding	Werkelijk 2007 €	Begroting 2007 €	Werkelijk 2006 €
Roekenproject Zuid-Oost Drenthe	-		9.400
Automatiseringskosten	29.087		32.641
Onderzoekskosten	468.738		792.837
	<u>497.825</u>	<u>510.000</u>	<u>834.878</u>

In 2006 is in de onderzoekskosten is een bedrag ad € 400.000 opgenomen voor de bekostiging van een AIO-plaats (4 jaar) bij de bijzondere leerstoel Faunabeheer aan de Wageningen Universiteit. Voorts is zowel in 2006 en 2007 een bedrag opgenomen van € 235.000 voor onderzoek in het kader van het monitoringsprogramma Beleidskader Faunabeheer.

Bestuur	Werkelijk 2007 €	Begroting 2007 €	Werkelijk 2006 €
Bestuurskosten	6.025		8.804
Vergaderkosten	3.606		2.980
Reiskosten bestuursleden	9.793		7.794
Vacatiekosten	26.322		25.777
	<u>45.746</u>	<u>40.000</u>	<u>45.355</u>
Accountantskosten	12.162	5.000	16.027
Advieskosten inzake nieuw controleprotocol	-	-	10.864
Symposia	7.092	5.000	8.292
	<u>65.000</u>	<u>50.000</u>	<u>80.538</u>

Secretariaat	Werkelijk 2007 €	Begroting 2007 €	Werkelijk 2006 €
Software "Faunafonds 2000"	31.727	76.000	29.273
Huur- en servicekosten	60.479	115.000	49.359
Uitzendkrachten	11.298	63.000	46.901
Opleidingskosten	40.099	-	845
Afrekening Jachtfonds	12.861	-	-
Inhuur medewerker Dienst Regelingen ten behoeve van zienswijze bezwaarschrift	-	-	17.144
Notaris-, advocaat- en proceskosten	34.049	15.000	20.435
Bureaunkosten	33.921	76.000	66.835
	<u>224.434</u>	<u>345.000</u>	<u>230.792</u>

De onderschijding is onder andere het gevolg van het niet realiseren van de begrote kosten ad € 50.000 inzake de verhuizing van het secretariaat Faunafonds. Deze kosten zullen verantwoord worden in 2008 omdat de uitgaven in 2008 hebben plaatsgevonden.

De niet begrote opleidingskosten bestaan voornamelijk uit het volgen van een enneagram-training.

De afrekening Jachtfonds betreft de afwikkeling van de nog bestaande rekening-courantverhouding met het Jachtfonds.

Kosten derden	Werkelijk 2007 €	Begroting 2007 €	Werkelijk 2006 €
Taxatiekosten	1.179.191	1.000.000	1.391.463

De afname van de taxatiekosten ten opzichte van 2006 wordt veroorzaakt door de taxaties van de woelrattenschade. Deze werden in 2006 op uurtarief afgerekend en zijn bijzonder arbeidsintensief geweest. Voorts is de begroting overschreden doordat meer taxaties hebben plaatsgevonden dan begroot.

OPDRACHTEN DERDEN

Preventie schade beschermde dieren	Werkelijk 2007 €	Begroting 2007 €	Werkelijk 2006 €
Rotganzen verjaging Texel	5.205	10.000	20.748
Rasters	174.781	210.000	186.323
Overige maatregelen	2.175	10.000	5.368
	182.161	230.000	212.439

Gedoofovereenkomsten (dassen en herten)	Werkelijk 2007 €	Begroting 2007 €	Werkelijk 2006 €
Opvang dassen	438.319	335.000	332.450
Opvang edelherten	64.863	50.000	51.085
	503.182	385.000	383.535

De lasten inzake de opvangovereenkomsten dassen en edelherten zijn gestegen door een toename van het aantal overeenkomsten in 2007. De nieuw afgesloten overeenkomsten worden met terugwerkende kracht naar 1 januari 2006 verwerkt, waardoor zowel de last van 2006 als van 2007 in 2007 is verantwoord. Tevens is de schadecomponent van deze overeenkomsten ten opzichte van voorgaand jaar toegenomen.

Ganzen opvangovereenkomsten	Werkelijk 2007 €	Begroting 2007 €	Werkelijk 2006 €
Beheersvergoeding en schade rotganzen op de wadden	1.077.589		917.598
Opvang ganzen individueel	95.807		17.880
	1.173.396	900.000	935.478
Project ganzen op de klei	33.345	57.000	32.269
	1.206.741	957.000	967.747

Door de gewijzigde systematiek bij de rotganzenopvang Schiermonnikoog (overgang naar SAN-systematiek) heeft hier een overschrijding plaats gevonden. Deze SAN-systematiek is in 2007 ook toegepast op Terschelling en Ameland en op de twee individuele overeenkomsten. Voor 2008 wordt deze werkwijze gecontinueerd.

V_gans	Werkelijk 2007 €	Begroting 2007 €	Werkelijk 2006 €
Projectkosten	76.889	-	255.005
Beheersvergoedingen	51.432	-	5.538.085
Schade diersoorten	7.088	-	2.815.887
Detacheringkosten	71.558	60.000	33.133
Automatiseringskosten	8.947	400.000	44.508
Programmeerkosten	2.499	15.000	17.390
Kaarten V_gans	-	-	14.840
Kantoorbenodigdheden	-	-	2.658
Organisatiekosten	-	-	320.226
Taxatiekosten	-	-	645.906
Uitzendkrachten	-	-	44.742
Project V_gans ten laste van Ministerie LNV-DN	218.413	475.000	9.732.380
Taxatiekosten	841.823	735.000	-
Uitzendkrachten	4.239	10.000	-
Project V_gans ten laste van Ministerie LNV-DR	846.062	745.000	-
	1.064.475	1.220.000	9.732.380

Toelichting:

Voor het winterseizoen 2005/2006 heeft het Faunafonds op verzoek van de Minister van LNV voor ca. 53.219 ha overeenkomsten voor het opvangen van overwinterende kol- en grauwe ganzen afgesloten. De aanvragen voor het aangaan van de overeenkomsten werden via de agrarische natuurverenigingen ingediend. Een projectgroep bestaande uit medewerkers van de Dienst Regelingen heeft onder verantwoordelijkheid van het bestuur de aanvragen beoordeeld. De schadecomponent is door taxateurs in opdracht van het Faunafonds op bedrijfsniveau vastgesteld. Per overeenkomst is een vaste beheerskostencomponent alsmede een variabele schadecomponent berekend en toegekend. De kosten die de agrarische natuurverenigingen hebben gemaakt voor het organiseren en het aanvragen van de opvangovereenkomsten voor de leden, zijn via een vergoeding organisatiekosten gecompenseerd.

In de kosten 2006 zijn doorbelaste kosten door het Ministerie van LNV voor een bedrag van € 53.755 begrepen inzake een onderzoek naar de mogelijkheden tot implementatie van een Geografisch Informatie Systeem (GIS) binnen de Faunafondsadministratie. Het voor de implementatie van GIS begrote bedrag is niet besteed. De uitgaven zullen in 2008 plaatsvinden.

In 2007 zijn nog projectkosten, alsmede naar aanleiding van gegrond verklaarde bezwaarschriften nog beheerskosten en tegemoetkomingen in de schade van overeenkomsten van 2005/2006 betaald.

Aan het bestuur van het Faunafonds

Opdracht

Wij hebben de in dit verslag op pagina 26 tot en met 35 opgenomen jaarrekening 2007 van het Faunafonds te Dordrecht bestaande uit de balans per 31 december 2007 en de staat van baten en lasten over 2007 met de toelichting gecontroleerd.

Verantwoordelijkheid van het bestuur

Het bestuur van het Faunafonds is verantwoordelijk voor het opmaken van de jaarrekening die het vermogen en het resultaat getrouw dient weer te geven, alsmede voor het opstellen van het jaarverslag, beide in overeenstemming met de Flora- en Faunawet. Deze verantwoordelijkheid omvat onder meer: het ontwerpen, invoeren en in stand houden van een intern beheersingssysteem relevant voor het opmaken van en getrouw weergeven in de jaarrekening van vermogen en resultaat, zodanig dat deze geen afwijkingen van materieel belang als gevolg van fraude of fouten bevat, het kiezen en toepassen van aanvaardbare grondslagen voor financiële verslaggeving en het maken van schattingen die onder de gegeven omstandigheden redelijk zijn.

Verantwoordelijkheid van de accountant

Onze verantwoordelijkheid is het geven van een oordeel over de jaarrekening op basis van onze controle als bedoeld in artikel 91, eerste lid van de Flora- en Faunawet. Wij hebben onze controle verricht in overeenstemming met Nederlands recht. Dienovereenkomstig zijn wij verplicht te voldoen aan de voor ons geldende gedragsnormen en zijn wij gehouden onze controle zodanig te plannen en uit te voeren dat een redelijke mate van zekerheid wordt verkregen dat de jaarrekening geen afwijkingen van materieel belang bevat. Daarnaast hebben wij onze controle verricht in overeenstemming met de aanwijzingen zoals omschreven in het controleprotocol met kenmerk DN.2006/2915.

Het Ministerie van LNV heeft in het controleprotocol met kenmerk DN.2006/2915 de invulling van het begrip rechtmatigheid gedefinieerd. Hiermee ligt vast wat wordt bedoeld met de in de oordeelsparagraaf opgenomen zinsnede 'de van toepassing zijnde wettelijke regelingen, de Regeling vaststelling beleidsregels schadevergoeding Faunafonds, het Bestuursreglement Faunafonds en de Mandaatregeling Faunafonds'.

Een controle omvat het uitvoeren van werkzaamheden ter verkrijging van controle-informatie over de bedragen en de toelichtingen in de jaarrekening. De keuze van de uit te voeren werkzaamheden is afhankelijk van de professionele oordeels-

vorming van de accountant, waaronder begrepen zijn beoordeling van de risico's van afwijkingen van materieel belang als gevolg van fraude of fouten. In die beoordeling neemt de accountant in aanmerking het voor het opmaken van en getrouw weergeven in de jaarrekening van vermogen en resultaat relevante interne beheersingssysteem, teneinde een verantwoorde keuze te kunnen maken van de controlewerkzaamheden die onder de gegeven omstandigheden adequaat zijn maar die niet tot doel hebben een oordeel te geven over de effectiviteit van het interne beheersingssysteem van het Faunafonds. Tevens omvat een controle onder meer een evaluatie van de aanvaardbaarheid van de toegepaste grondslagen voor financiële verslaggeving en van de redelijkheid van schattingen die het bestuur van de entiteit heeft gemaakt, alsmede een evaluatie van het gehele beeld van de jaarrekening.

Wij zijn van mening dat de door ons verkregen controle-informatie voldoende en geschikt is als basis voor ons oordeel.

Oordeel

Naar ons oordeel geeft de jaarrekening een zodanig inzicht in de grootte en de samenstelling van de activa en passiva van het Faunafonds per 31 december 2007 en van het resultaat over 2007 als in de gegeven omstandigheden is vereist, in overeenstemming met de grondslagen voor waardering van activa en passiva en de methoden van resultaatbepaling, zoals uiteengezet op pagina 28 van de jaarrekening.

Voorts zijn wij van oordeel dat de in deze jaarrekening opgenomen uitgaven 2007 inzake wettelijke taken tot stand zijn gekomen in overeenstemming met de van toepassing zijnde wettelijke regelingen, de Regeling vaststelling beleidsregels schadevergoeding Faunafonds, laatstelijk gewijzigd op 1 december 2005, het Bestuursreglement Faunafonds en de Mandaatregeling Faunafonds, zoals omschreven in het controleprotocol met kenmerk DN.2006/2915 en de interpretatie daarvan, zoals overeengekomen met de Directie Natuur (LNV).

Rotterdam, 20 maart 2008
Berk

Drs. D.J. Han
Registeraccountant

Bijlagen

Bijlage 1:

Samenstelling Bestuur en secretariaat Faunafonds in 2007:

Bestuur:

(achter elk bestuurslid is aangegeven moment van aftreden)

Leden:

J.S. Huys (voorzitter)

(1 juli 2010, niet herbenoembaar)

G.H.M. Alferink

(1 juli 2008, niet herbenoembaar)

ir. A.W.J. Bosman

(1 juli 2009, niet herbenoembaar)

mr. C.W. Ripmeester

(1 juli 2010, herbenoembaar)

P.M. de Koeijer

(1 juli 2011, herbenoembaar)

H.J. Slijkhuis

(1 juli 2009, niet herbenoembaar)

W.A.P. van der Klift

(1 juli 2011, herbenoembaar)

J.H.M. Schellekens

(1 juli 2010, herbenoembaar)

dr. R.P.B. Foppen

(1 juli 2010, herbenoembaar)

De leden ontvangen een vergoeding van € 190 per bezochte vergadering plus de reiskosten. De voorzitter ontvangt € 254 per bezochte vergadering plus reiskosten per bezochte vergadering. Daarnaast kan hij de extra bijeenkomsten en overleggen, die hij voor zijn functie bezoekt, tegen hetzelfde bedrag in rekening brengen

Adviseur namens de provincies:

ir. S. Middelkamp, tot 1 juli 2007,

daarna opgevolgd door

drs. M.F.A. Haselager

Adviseur namens Landbouw, Natuurbeheer en Voedselkwaliteit:

ir. J.H. Bakker, tot 1 november 2007,

daarna opgevolgd door

ir. J. de Groot

Secretaris:

mr. ing. H. Revoort

Coördinator Faunazaken:

H.G. Engberink

Notulist:

mevr. mr. E.B. Sonnema

Bijlage 2:

Samenstelling secretariaat 2007:

Secretaris Faunafonds:

mr. ing. H. Revoort

Coördinator Faunazaken:

H.G. Engberink

Beleidsmedewerker Juridische Zaken:

mevr. mr. E.B. Sonnema

Coördinator Onderzoek:

drs. T. van der Have (detachering)

Beleidsmedewerker Faunazaken:

M. Westebring (detachering)

Chef de bureau:

mevr. J. Roozendaal

Medewerker Financiën:

mevr. L. Van Helden

Administratief medewerker:

mevr. ir. M. van Leeuwen

mevr. K. Stotijn

mevr. P. Groeneveld-Cousijnse

mevr. A. Blok (detachering)

mevr. J. Apelian (detachering)

Secretaresse:

mevr. A. van der Have- de Bruin

Consulenten faunazaken:

Consulent Noord-Nederland:

ing. A. Klaver

Consulent Oost-Nederland:

J.A. van Baarsen

Consulent West-Nederland:

K. Maasbach

Consulent Zuid-Nederland:

W.A.P. Remijnse

Faunafonds

Burgemeester de Raadsingel 59

Postbus 888
3300 AW Dordrecht

Telefoon 078 - 63 95 375
Fax 078 - 63 95 377
e-mail info@faunafonds.nl
www.faunafonds.nl

